

Nytt Pisa-fall

Norske elevar presterer stadig dårlegare i lesing, og ligg no under OECD-snittet i alle fagområda.

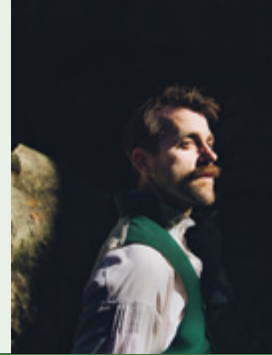
SIDE 9

Duun-stemme i Namdalen

Olav Duun-stiftinga markerte 150-årsdagen til dikteren med eit stort stemne på Jøa.

SIDE 17–19

Ein utfordrar

Andreas Rotevatn grev etter gull i den nynorske litteraturen. No er han aktuell med nytt album.

SIDE 14–16

Norsk Tidend

medlemsblad for Noregs Mållag

nr. 3
september 2026

Satsar på serie

Det er stor mangel på nynorsk serielitteratur. Det vil Anders Totland gjera noko med. I haust kjem dei fire fyrste *Katastrofedagbøkene*.

SIDE 6–8

Foto: Jógvan Helge Gardar

*Gud signe kongen vår!
Gjev honom mange år
Med frægd og fred!
Råd honom i hans gjerd,
Legg styrke i hans sverd,
Støyt svik og nidingsferd
Til avgrunns ned!*

*Gjer honom striden lett
For landsens trygd og rett,
Hans arm gjer sterk!
Legg i hans gjerning inn
Anden og styrken din,
Gjev honom Davids sinn
Til alt ditt verk!*

*Høgt sver kvar Noregs mann
Å verja vel sitt land,
Tru mot sin drott.
Med trufast hug og mod
Støtt Noreg viljug stod
Å våga liv og blod
For Gud og drott.*

Elias Blix

Noregs Mållag uttrykkjer djup sorg over tapet av
den gode og folkekjære kongen vår, Harald V.
Vi helsar Dykk, Haakon og Mette-Marit,
Noregs konge og dronning.
Gud signe gjerninga Dykkar for land og folk.

For Noregs Mållag,
Peder Lofnes Hauge

Kong Harald i lag med dåverande leiar og noverande heidersmedlem i Noregs Mållag, Nils Ulvund, på 100-årsjubileet til Mållaget i 2006.

Foto: Noregs Mållag

Kong Harald V

1937–2026

Kong Harald døydde 28. august 2026. Han har heile sitt liv tent det norske folket. Fyrst som prins, så kronprins og seinare som konge frå 1991. Gong på gong har han minna oss på at han var konge for heile landet, for heile folket og for heile det norske språkmangfaldet.

I 1999 fekk ein medarbeidar hjå Noregs Mållag høve til å intervjuje Kong Harald på vegner av medlemsbladet Norsk Tidend. Det var ei historisk hending, og medarbeidaren kledde seg i sin finaste dress og gjekk til Slottet for å få audiens og intervju.

«Hald på dialekten» var bodskapen frå Hans Majestet Kong Harald V den gongen. «Det er vel ingen grunn til at alle skal høyre ut som om dei kjem frå Oslo. Dialektane er ein stor rikdom for landet vårt, og eit særmerke vi bør halde i hevd», sa kong Harald til Norsk Tidend. Han heldt fram: «Så lenge vi har to skriftspråk i landet, må vi lære å meistre bae språka. Difor er det rimeleg å halde på sidemålsordninga.» Og han slo fast: «Det språklege mangfaldet vårt er eit gode, og speglar historia

vår slik ho er. Det bør vi halde i hevd.»

Mange kan minnst ei markering i høve 70-årsdagen til kong Harald. Då gav Stortinget ein statue av mor hans, kronprinsesse Märtha, som kongen sjølv avduka i Slottsparken ein kald februar dag i 2007. Då song ei ung Ingebjørg Bratland «Den fyrste song eg høyra fekk». Songen er skriven av Per Sivle, som vaks opp utan mor si, og skildrar voggesongen som følgjer han heile livet. Det gjorde inntrykk på ein heil nasjon at denne songen fekk kongen til å gråte. Han miste mor si midt i ungdomsåra.

Noregs Mållag markerte 100-årsjubileum i 2006. Ved den offisielle jubileumshøgtida i Det Norske Teatret i Oslo var både kong Harald og kronprins Haakon

hjarsteleg til stades. For målrørsla var det ei rørende stadfesting av at nynorsken er ein del av kongeriket og ein del av framtida.

Nordahl Grieg skreiv i eitt av sine dikt: «Hver av oss ble valgt til å være landet, dag for dag.» Det er rett. Kvar av oss er valde til å vere landet vårt, kvar einaste dag: Ved store dramatiske hendingar, og i dei mange små kvardagane. Nokre veldig, veldig få av oss får så altomfattande livsval for landet vårt som kong Harald. Og det er få som løyser oppgåva så godt.

Kong Harald vart vald til å vere landet vårt. Vi minnst i takksemi ein konge som var konge for oss alle, for Noreg og Norge, heile det mangfaldige landet vårt.

Peder Lofnes Hauge,
leiar i Noregs Mållag

Sjå Kjærast!

■ Endå så stor utviklinga har vore i den norske filmbransjen dei siste åra, har han lenge vore kjemisk fri for nynorsk. Den siste tida har denne skeivskapen fått ein del merksemd i målrørsla, og i haust kjem faktisk eit svar: Filmen *Kjærast*, som får premiere 18. september, er noko så sjeldan som ein film med nynorsk manus og nynorsk teksting. Det er inga overrasking at det er Jon Fosse som står bak når dette gjennombrøtet endeleg kjem, medan det er gledeleg å sjå at det er ein såpass profilert regissør som Erik Poppe som har ført prosjektet til målstreken.

■ Det seier seg sjølv at ein ikkje kan rekne med at slikt kjem til å skje så ofte frametter heller. Derfor er det ekstra viktig at denne filmen gjer det godt når han kjem på kino. Marknadskreftene rår her som elles, og skal ein ha von om at nynorsken tek større plass på det store lerretet, må ein møte opp når det gjeld. Det er tydeleg at både produksjonen og regissøren har stor tru på denne filmen, der dei har lagt opp ei lang reiserute i september for å promotere han.

■ Så: Gå på kino og sjå *Kjærast!* Ta med deg kjærasten, familien eller lokallaget! Snakk om at det er godt og riktig at det kjem film på nynorsk og dialekt, og at filmbransjen speglar mangfaldet i heile dette landet. Treng du meir motivasjon, har filmen allereie fått fleire strålende kritikkar i forkant av premieren, og god mottaking på fleire festivalar.

■ Ein annan som snakkar høgt om det han vil ha meir av, er forfattar Anders Totland. I denne utgåva av Norsk Tidend kan du lesa om det nye prosjektet hans, *Katastrofedagbøkene*, som kjem ut i haust med mål om å knuse bokmålsmonopolet i marknaden for serielitteratur for barn.

■ Elles i denne utgåva finn ein intervju med jazzmusikar og nordfjording Andreas Rotevatn, som er aktuell med ny plate no i september. Olav Duun vert feira i Namdalen, Barnebladet har fått ny bladstyrar, og to strålende omsetjingar får si omtale lenger bak i bladet.

■ God lesnad!

JÓGVAN HELGE GARDAR

Utgegeven av Noregs Mållag

Avisa blir redigert etter Redaktørplakaten.

Tilskrift: Dronningens gate 22, 0154 OSLO

Redaktør: Jógvan Helge Apalnes Gardar

I redaksjonen:

Hege Lothe, Erik Grov

Heimeside: www.nm.no

Abonnement: 250 kroner per år

Utforming: Audun Skjervøy, Språksmia AS
smia@spraksmia.no

Denne hausten skal truleg Stortinget handsame framlegget om **å grunnlovfeste norsk** som nasjonalt hovudspråk. Det blir historisk.

Med Grunnlov sko

■ Sommaren på Vestlandet var i år ein tysdag og onsdag, men eg er likevel klar for hausten. For i løpet av den komande stortingssesjonen skal framlegget om å grunnlovfeste norsk som nasjonalt hovudspråk opp til handsaming i nasjonalforsamlinga. Med det kan jamstillinga mellom nynorsk og bokmål endeleg kome inn i Grunnlova.

■ Mykje av det vi lenge har teke for gitt, er ikkje lenger så sjølvsgt. Krigen i Europa har gjort at vi snakkar om beredskap på ein heilt annan måte enn før. Vi byggjer opp Forsvaret, styrkjer cybertryggleiken og investerer i kritisk infrastruktur. Vi veit at eit robust samfunn ikkje kjem av seg sjølv.

Likevel er det ein del av beredskapen vi sjeldan snakkar om: språket.

■ Språket er meir enn ord. Det er gjennom språket vi lærer, tenkjer, diskuterer og skaper ny kunnskap. Det er språket som gjer at ein kan forstå lover, at styresmaktene kan kommunisere med innbyggjarane, og at demokratiet vårt fungerer. Eit samfunn utan eit sterkt fellesspråk blir ikkje berre kulturelt fattigare. Det blir også mindre robust.

Derfor meiner eg at vi bør stille oss eit enkelt spørsmål: Kva er det eigentleg som held Noreg saman?

■ Kanskje svaret er Grunnlova. Eller demokratiet. Eller tilliten mellom menneske. Eller det norske

■ leiarteigen

PEDER LOFNES HAUGE

Leiar i Noregs Mållag

herrelandslaget i fotball. Alt dette er riktig. Men dei er ikkje uavhengige av språket.

Dei blir formidla gjennom språket, utvikla gjennom språket og forståtte gjennom språket. Språket er limet som bind oss saman.

■ Språkpolitikk er langt meir enn diskusjonar om bokmål og nynorsk. Det er viktige spørsmål, men dersom stadig fleire av dei viktigaste samfunnsområda glir over til engelsk, mistar vi ikkje berre norske ord. Vi risikerer å svekkje evna til å utvikle kunnskap, teknologi og offentleg debatt på vårt eige språk.

Noreg skal vere eit ope land. Engelsk er og skal vere eit viktig arbeidsspråk i forskning, næringsliv og internasjonalt samarbeid. Men eit ope samfunn må også ha eit språk som bind oss saman.

■ Berekraft handlar om meir enn klima, det handlar også om å ta vare på dei verdiane og

Foto: Kristianne Marøy

al landet byggjast

institusjonane som skal bere samfunnet vidare. Vi investerer milliardar i vegar, straumnett og digitale system fordi vi veit at dei er nødvendige også om femti år. Kvifor skulle ikkje det same gjelde språket?

Vi veit at språk kan forvitre dersom det ikkje blir brukt på alle samfunnsområde. Fleire små språk i verda er under press. Vi veit òg at språk ikkje berre er kultur, men ein føresetnad for deltaking, kunnskapsutvikling og demokrati.

Derfor er det både rett og framtidsretta at Stortinget i løpet av denne perioden, truleg denne hausten, skal ta stilling til om norsk språk skal få grunnlovsværn.

■ Dette er ikkje ny språkpolitikk. Språklova slår fast at norsk er hovudspråket i Noreg. Grunnlovsframlegget innfører ingen nye plikter og tek ingen rettar frå andre språk. Det stadfestar noko langt enklare: at norsk språk er så grunnleggjande for landet vårt at det fortener vern i Grunnlova.

Vi investerer store ressursar i å verne landet vårt mot ytre trugslar. Det er nødvendig. Eit forsvaret av landet vårt handlar også om å ta vare på det vi vil forsvare.

Vi vil forsvare eit demokratisk Noreg, med ordskifte og folkestyre og med språkleg mangfald og fridom.

■ Eit levande norsk språk er ein del av kulturarven vår og ein del av den demokratiske infrastrukturen. Tida er no komen for å gi det eit av dei sterkaste verna vi har: grunnlovsværn.

Vi veit at språk kan forvitre dersom det ikkje blir brukt på alle samfunnsområde. Fleire små språk i verda er under press. Vi veit òg at språk ikkje berre er kultur, men ein føresetnad for deltaking, kunnskapsutvikling og demokrati.

■ notert

Wattn over hovudet?

I sumar har straumselskapet Wattn klart å fange merksemda til målrørsla, men ikkje av dei gode grunnane. I slutten av juli kunne Firda fortelja at selskapet, som fekk Nynorsk næringslivspris i 2021, hadde valt å gå heilt vekk frå nynorsken. Det vart for dyrt å halde på parallellversjonar i ein marginal straummarknad, meinte dei. Og når ambisjonane skulle gå frå å vera regionale til å bli nasjonale, måtte språkspørsmålet også få eit nytt svar. «Når då valet stod mellom nynorsk og bokmål, kom styret – som utelukkande består av vestlendingar – fram til at det var nødvendig å levere tenestene sine på bokmål», skreiv journalist Ingeborg Borkamo i Firda.

Wattn er eigd av Tafjord Kraft AS, Sogn og Fjordane Kraft AS, Tussa Kraft AS og Sognekraft AS, og dermed indirekte av mange nynorskkommunar på Nordvestlandet.

Til NRK sa Peder Lofnes Hauge, leiar i Noregs Mållag: «Dei må forstå at det finst ingen motsetning mellom å vere ein nasjonal aktør og å ta vare på nynorsk. At dei skal bli meir nasjonale kan ikkje vere eit argument for å gjere språk-mangfaldet mindre.» Men det var ikkje berre Mållaget som mobiliserte då nyhenda vart kjende. Både politiske miljø og vanlege kundar hjå Wattn har teke til motmæle, og mange av avisene på Nordvestlandet har teke opp saka i spaltene sine. Om kritikarane vinn fram, står likevel framleis att å sjå.

JHG

Vestlendingen

Det finst inga felles vestlandsk offentlegheit. Det hevdar Initiativ Vest, ei uavhengig tankesmie som freistar tenkje langsiktig om utviklinga av Vestlandet. Difor lanserte dei 20. august Vestlendingen, som skal vera ei uavhengig medieplattform og nettavis for heile landsdelen. Redaktør er Matias Fischer, som tidlegare har profilert seg som kommentator i BT, avisa som fram til no har hatt best hevd på stillinga som den fellesvestlandske offentlegeita. Avisa skal dekkje politikk, næringsliv, kultur og samfunnsliv, og har fått med seg spaltistar som tidlegare SV-leiar Audun Lysbakken, Olav Øyehaug Opsvik frå Nynorsk kultursentrum, og Sandra Lillebø, akademileiar på Skrivekunstakademiet i Bergen.

JHG

Heilt katastrofe —

Forfattar Anders Totland har hovudet fullt av påfunn, og kalenderen full av planar. I haust kjem hans mest ambisiøse prosjekt til no:

Katastrofedagbøkene.

TEKST OG BILETE:
JÓGVAN HELGE GARDAR
helge.gardar@nm.no

■ Lenge før eg kjem fram til Valen, har Anders Totland skissert korleis denne dagen skal gå. Ikkje eigentleg til meg, for me har ikkje diskutert noko på førehand, men til fylgjarane sine på Facebook. Eit godt dryss med likarklikk og kommentarar er dagens tilskot til PR-maskineriet. For ikkje berre er Totland ein av landets mest produktive forfattarar, han er òg blant dei som gjer mest for å byggja merkevara si, og for å skapa blest om utgjevingane sine. Oppdateringane på Facebook, der han har samla tusenvis av fylgjarar, er berre ein liten del av heilskapen.

Totland serverer kaffi i eit lite drivhus i hagen. Utsynet er til Halsnøy, Stord, og langt bacom, til Bømlo, der Totland vaks opp. Eg er komen til Valen for å høyra om eitt av fleire prosjekt han har gåande om dagen, men eg merkar fort at eg skal få veta litt om mangt slag. Før eg fer frå Valen, skal eg få ei heil innføring i saga til staden og folka som bur der, om badstova nede ved fjorden og om biene Totland røktar i lag med ein granne, og eg skal jamvel få ein tur på fjorden.

Energinivået er høgt og planane mange, men hovudsaka er denne: I haust kjem Anders Totland med fire bøker i ein ny serie på Samlaget: *Katastrofedagbøkene*. Sjølv kallar han det tidenes enkeltstående satsing for barn, før han tenkjer seg om og legg til:

– I alle fall for min del.

Anders Totland

■ (f. 1986) er forfattar, journalist, kokk og kyrkjeorganist opphavleg frå Bømlo, no busett på Valen i Kvinnherad. Totland debuterte i 2015 med barneboka *Vampyrane i eplehagen* og har gjeve ut meir enn 20 bøker for barn, ungdommar og vaksne.

Ein dristig freistnad

Dei fire bøkene blir startskotet for serien som er meint for barn frå seks år og oppover. Men får Totland det som han vil, kjem det mange fleire, ja, kanskje fleire titals bøker.

– Eigentleg har eg tenkt at eg ikkje hadde lyst til å laga seriar, seier Totland. – Men så kom eg til eit punkt der eg las ein del seriebøker for barn og ungdom. Då tenkte eg at det er noko deilig med å berre vera i ei verd over lang tid, og ikkje minst veit eg at ungane set pris på å finna eit litterært univers som dei ikkje må gje slepp på. For meg er det ei gåve å ha eit bokprosjektet der eg kan putta inn alle idear og påfunn og sprell som kjem til meg.

Så serie blir det. Fyrst ut er dei to bøkene *Hamstertrobbel* og *Skandale i skitrekke*. Båe handlar dei om Samson på ni år som hamnar i trobbel rett som det er, men som modig freistar å gjera det godt att. I lag med venninna Alva og eit galleri av andre gjengangarar, kjem Samson ut i uføre av både det

HEIMEKJÆR: Anders Totland er stadig på farten, på skulebesøk og på bokturnéar. Men best trivst han i rolege omgjevnader på Valen i Kvinnherad, med kort veg til fjord og fjell.

komiske og det vanskelege slaget. Seinare i haust kjem to bøker til, og alle er dei illustrerte av Bård Sletvold Torkildsen.

For Totland er det nytt å skriva for dei yngste skuleungane. Tidlegare har han handsama mange vanskelege tema i bøkene sine, men denne gongen er tonen lettare.

– Dette skal vera eit barneunivers. Eg skal gje noko til ungane som gjer at dei kan kjenna seg heime. Temaa frå dei brutale ungdomsromanane eg har skriva ville eg ikkje ha med her. Men når seriekonseptet er at det blir katastrofe heile tida, då kan figurane bli utsette for ganske alvorlege ting, så lenge det løyser seg før boka er slutt.

Inspirasjon er overalt

Totland fortel at prosjektet har vore gjennom stadium som både biletbok og lyddrama, men at serieformatet allereie har vore produktivt for han. Frå den fyrste forteljinga om hamsteren Svein Arild (som viser seg å vera ei ho), har han grave vidare i universet

etter meir stoff, og kan avsløra at han har funne ein heil del:

– Eg har aldri plotta ei bok i heile mitt liv, men her byrja eg å skriva ned korte synopsisar. Medan eg køyrde rundt i landet frå skule til skule brukte eg kvart einaste ledige minutt til å tenkja på kva som skulle skje i neste historie. Og så er dette eit univers der alt skjer kronologisk, for eg ville at lesarane og lyttarane skal kjenna att ting som har skjedd tidlegare i forteljingane. Du skal ha noko å tena på å fylgja med heile vegen, og du skal føla deg smart når du kjenner att element i historia medan dei blir eldre.

Totland kan fortelja at det nye universet kjem i kontakt med fleire av bøkene han har skriva tidlegare, både *Engel i snøen* (2016), *Gunnars rekordbok* (2024) og *Mamma på dass* (2025). Der han tidlegare har insistert på å finna på sitt eige, har han også byrja å henta inn forslag frå dei han møter langs vegen.

– Eg har vitja over 3500 skuleklassar dei siste ti åra, og no har

– Eigentleg har eg tenkt at eg ikkje hadde lyst til å laga seriar. Men så kom eg til eit punkt der eg las ein del seriebøker for barn og ungdom. Då tenkte eg at det er noko deilig med å berre vera i ei verd over lang tid.

Anders Totland

eller braksuksess?

VALEN: Totland viser gjerne rundt på heimplassen, som slett ikkje er gamal som bygd. Valen utvikla seg som tettbygd område fyrst etter etableringa av det psykiatriske sjukehuset i 1910.

DYREGLAD: Anders Totland putlar med mykje. Her er han innom og kikkar til biene han røktar i lag med grannen.

eg bikka 100.000 elevar. Heile tida har det kome elevar til meg med framlegg og idear, og tidlegare har det vore heilt uaktuelt, men her er det så kjærkome at folk fortel om pinlege historier og flau episodar. No har eg byrja å putta slike ting rett inn anten som ein viktig del av forteljinga, eller som noko som blir nemnt i forbifarten.

Seriemangel

Sjølv om Totland ikkje fyrst og fremst grunnlegg prosjektet sitt målpolitisk, er det openbert at han har ramma tidsånda. Han peikar på det same fenomenet som Arild Torvund Olsen skildra tidlegare i år i ein artikkel i tidsskriftet Periskop: Barn sluker serielitteratur, men dei aller fleste seriar kjem ut på bokmål. Jamvel fleire forfattarar som elles skriv nynorsk, har

lenge gjeve ut serielitteraturen sin på bokmål. Grunngevinga, meiner både Olsen og Totland, er å finna i marknadsgrunnlaget, men òg i korleis dei statlege innkjøpsordningane fungerer.

– Innkjøpsordningane er eit heilt fantastisk litteraturpolitisk verkemiddel, seier Totland. – Men for dei av oss som kokar over av idéar og skrivetrong, kan dei òg vera eit hinder.

Hinderet er dette: Kvar forfattar har høve til å melde på éi bok i kvar kategori i året. Har ein alle-reie ei bok på innkjøpsordninga for barn og unge i år, må alle andre titlar venta til neste år, om dei også skal meldast på innkjøpsordninga. I år, og i åra framover, har Totland ein annan serie påmeld innkjøpsordninga for barn og unge, nemleg *Undergang*-bøkene på Vigmostad & Bjørke. Men sjølv om Under-

gang-serien ikkje skulle på ordninga, ville det berre vore plass til éi av *Katastrofedagbøkene* i året.

– No gjev me ut fire bøker på ein gong, og ingen av dei skal på innkjøpsordninga. Alle desse titlane me planlegg no trur eg gjev raude tal både hjå meg og Samlaget i byrjinga, men med ei von om svarte tal etter kvart. Då er me heilt avhengige av at bøkene sel godt i butikk. Per no kostar det meg mykje arbeidstid, men det gjev meg mykje glede, og eg har tru på prosjektet på sikt. Eg tenkjer at om ein som lever såpass godt av litteraturen og har gjort det dei siste ti åra, om ikkje ein i min posisjon kan ta dette lyftet, kven skal då gjera det? I Noreg er me ganske få som kunne gjort det utan å risikera for mykje, med tanke på produksjon og økonomi.

Men Totland er også tydeleg på at idealismen ikkje strekkjer seg uendeleg langt.

– Det er den kjipe sida av det, men eg har tenkt å vera heilt open om det: Dette er eit prøveprosjekt for min del. Eg har lyst til å skriva serielitteratur for barn. Eg har lyst til å bidra til å opna verda for store leseopplevingar. Då meiner eg ikkje nødvendigvis at bøkene mine er den store leseopplevinga, men kanskje den boka ungane les etterpå kan vera det. Men det er òg ein realisme i dette. Fleire forfattarar som elles skriv nynorsk, har gjeve ut serielitteraturen sin på bokmål, og grunnen til det er open-

berr. Og om *Katastrofedagbøkene* til slutt blir stansa fordi dei ikkje er lønsame, då kjem eg til å skriva serielitteratur for barn på bokmål. Det er andre forlag som har vore interesserte i eit slikt samarbeid.

Klar for nye turnéar

Uansett kva bokprosjekt Totland driv med, utgjer skrivinga berre ein liten del av det totale tidsbudsjettet.

– Eg brukar kanskje meir tid på marknadsføring, det eg likar å kalla tull og fjas, enn eg gjer på å skriva. Om me tek med den tida eg brukar på aktiv formidling ute blant publikum, er eg nok nede i at eg brukar ein femtedel av tida mi på skrivinga.

Medan han viser meg rundt, matar kaninane og ser til bene,

fortel han vidare om alle vyane for det nye prosjektet. Idéane er så mange at ein godt forstår kvifor Totland alltid har halde seg med fleire forlag.

For to år sidan kjøpte han ein raud Volvo 245 DL 1979-modell ved eit innfall, fordi same bilen prydde omslaget på romanen *Til døden skil oss*. Straks var planen klar: Å køyra 400 mil og vitja 200 bokhandlarar for å promotera boka.

– Då såg Samlaget kva eg var villig til å gjera for prosjektet vårt, så dei sette av ein person til å ordna logistikken til turen. Alle bøker er jo eit samarbeid mellom forlag og forfattar, og sjølv om eg ikkje hadde bede om det, sa dei at slik innsats måtte dei matcha. Og kvar gong det skjer slike ting, ten-

FORVIRRING: I den fyrste av *Katastrofedagbøkene* handlar katastrofen om hamsteren Svein Arild, som eigentleg er ei ho. I hagen til Totland bur førebiletet, ein kanin ved same namn, som sjølv sagt også viste seg å vera ei ho.

kjer eg: «Dei er ikkje leie av meg enno.»

Attåt dei fysiske utgåvene kjem *Katastrofedagbøkene* også som lyd-bøker med lydeffektar og musikk, og med røysta til Frank Kjosås i midten.

– Slik skal dei bli akkurat så morosame og spennande som lyttarane fortener. Går det som eg har tenkt, blir dei populære i alle strøymetenestene – der ungane sjølv kan velja kva dei vil lytta til. Når Frank les inn nynorsktekstane mine, er det ingen som bryr seg om at dei ikkje er på bokmål. Kanskje oppdagar ungane etter kvart at det finst fleire bøker i butikken, og plutselig når desse bøkene også ut i bokmålsland.

I oppkøyrsla på Valen står ikkje lenger ein Volvo frå 70-talet, men Totland kan avsløra at han og forlaget har store planar også no, når dei rullar ut *Katastrofedagbøkene* til ungar over heile landet. Kor store? Ein må nesten berre venta og sjå.

Nedslåande Pisa- resultat – igjen

Pisa-undersøkinga for 2025 viser ein **vidare tilbakegang** for prestasjonane til norske elevar i lesing og matematikk. 34 prosent av tiandeklassingane blir no rekna som svake i lesing, viser tala som vart lagde fram 8. september.

JÓGVAN HELGE GARDAR / NPK-NTB

■ – Resultata er svært alvorlege og stadfestar ei utvikling me har sett over lang tid. Det er ikkje gjort nok for å snu den negative utviklinga i læringsresultata til norske elevar dei siste ti åra. Det er mitt ansvar å leggja til rette for at utviklinga blir snudd med meir kraftfulle grep framover. Det ansvaret tek eg, seier kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun.

Pisa (Programme for International Student Assessment) måler kompetansen til 15-åringar i lesing, matematikk og naturfag. I lesing og rekning ligg norske elevar no bak dei fleste land Noreg samanliknar seg med, og på linje med land frå mellom anna Aust-Europa som brukar langt færre ressurser per elev.

– Alvorleg

Direktør i Utdanningsdirektoratet, Morten Rosenkvist, er også bekymra over resultata.

– Eg meiner det mest alvorlege er at stadig fleire elevar presterer på dei lågaste nivåa i undersøkinga. Det betyr at altfor mange manglar kompetanse som er nødvendig for vidare utdanning, arbeid og samfunnsdeltaking når dei går ut av grunnskulen. Utviklinga tyder på at me ikkje fangar opp alle som strevar tidleg nok, og det meiner eg me må ta tak i, seier han.

Nedovergåande kurve

Resultata føyer seg inn i rekka av nedslåande rapportar om norsk skule. I august slo Fellesskoleutvalget alarm om situasjonen, og utvalsleiar Bjørn Haugstad sa at «fellesskulen er ein berebjelke som står i fare for å bresta av overbelastning».

NEDGANG: Sidan 2015 har norske skuleelevar hatt tilbakegang i norsk tilsvarende tre skuleår med læring. – Resultata er svært alvorlege, seier kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun.

Terje Pedersen / NTB

I juni retta også Riksrevisjonen sterk kritikk mot at urovekkjande mange elevar manglar grunnleggjande ferdigheiter etter ti år på skulen.

– Styresmaktene har satsa på grunnleggjande ferdigheiter i 20 år, og Stortinget har auka midlane til dette. Då er det kritikkverdig at norsk skule ikkje har utrusta fleire elevar med gode grunnleggjande ferdigheiter, sa riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen under framlegginga.

Satsing på nynorskelevane

– Det er openbert at nedgangen for elevar i lesing må takast tak i. Då er det viktig at tiltaka tek omsyn til nynorskelevane, seier Peder Lofnes Hauge, leiar i Noregs Mållag.

Lesesatsinga må òg vere ei satsing på nynorsklesing, meiner han.

– Det må forskast meir på kva utfordringar nynorskelevar har med lesing, for utfordringane er ikkje nødvendigvis dei same for alle elevar. I tillegg må framtidige lærarar rustast til å vere gode leselærarar på nynorsk, og ein må sikre betre tilgang på nynorsk litteratur for born og unge.

Hovudfunn i Pisa-undersøkinga 2025

- Noreg ligg under OECD-gjennomsnittet i alle dei tre fagområda lesing, matematikk og naturfag.
- Norske elevar har hatt stor tilbakegang på alle tre fagområde sidan 2015. Fallet er på 60 poeng i norsk, 50 poeng i matematikk og 28 poeng i naturfag. Forsking gjort utanfor Noreg vurderer at 20 poeng svarer til eit heilt skuleår med læring.
- Andelen norske elevar som blir definerte som lågpresterande, har auka mykje sidan 2015.
- Den sosioøkonomiske bakgrunnen til elevar betyr mindre for resultata til elevane i Noreg enn i dei fleste andre land.
- Norske elevar har lågare sjølvrapportert innsats på Pisa-prøva, såkalla testmotivasjon, enn snittet blant OECD-landa.
- Norske elevar rapporterer om noko høgare grad av skuletilhøyrse enn gjennomsnittet av OECD-landa. Det handlar om i kva grad elevane kjenner seg trygge og inkluderte.

■ kringkastingsringen

AKSEL TORSNES MEHLUM
dagleg leiar i Kringkastingsringen

Nynorske kvardagsheltar

■ Då språkstatistikken frå NRK kom tidlegare i år, kunne vi lese at dei heller ikkje i 2025 greidde kravet om minst 25 prosent nynorsk på nettsidene, sjølv om tv-tala dreg totalprosenten for alle flater opp over 25. Dei kunne rett nok notere seg for ein ørliten auke frå 23,2 til 23,4 prosent på nett, men framleis har dei aldri greidd å bikke den magiske grensa.

■ Det er skuffande – og eigentleg nokså rart. For skulle ein ikkje heller tru at nettsaker var det enklaste å få til ei god språkfordeling på?

■ Det har vore tydeleg at det trengst endå meir systematisk arbeid, og vi registrerer difor med glede at NRK no driv kollegatenesta «Nynorskhelparen». Her kan litt usikre nynorskkrivarar få hjelp av garva kollegaer før sakene blir publiserte. Rune Fossum Lillesvangstu, leiar for NRK Nynorsk mediesenter, har fortalt at folk får hjelp med både språkvask og råd om ordval, tone og stil. Tenesta har base i Nynorskhuset i Førde, og Mediesenteret bemannar vaktene i samarbeid med fleire NRK-avdelingar på Vestlandet.

■ Dei som søker hjelp, er fulle av godord om tenesta, og Lillesvangstu fortel at kollegahjelparane har vorte kalla kvardagsheltar. Det er jo ikkje kvardagsgodt på jobb!

■ Kringkastingsringen nøler ikkje med å kalle «Nynorskhelparen» eit mønsterbruk av ei lågterskelordning. Når vi no så smått nærmar oss eit nytt årsskifte, er vi spente på kva tenesta har hatt å seie for nynorskprosenten på nett. Blir det endeleg grunn til å feire at minstekravet er nådd?

■ No gjeld det berre at NRK-leinga ser verdien av tenesta, og at finansiering av ei permanent ordning kjem på plass. Kollegaretileing som først og fremst baserer seg på dugnad og enkeltpersonar, har ikkje vore nok; det viser språkstatistikken tydeleg. Vi føreset difor at NRK sørgjer for at suksessprosjektet «Nynorskhelparen» kan halde fram som ei varig teneste i 2027 og mykje lenger.

Stavekontrollane er framleis for dårlege

Språkrådet har testa skriveprogram som vert brukte i skulen. Resultata er like svake som i 2025.

■ Ingen av programma i testen oppfyller kravet i opplæringslova om å fylgje norsk rettskriving. Skulane som nyttar desse programma, bryt dermed lova.

Desse programma var med i

testen: Microsoft Word, Google Docs, Apple Pages, IntoWords, Korrektoren, Writer frå LibreOffice og Skoleskrift. Desse var blant konklusjonane til Språkrådet:

Stavekontrollane overser mange feil og markerer i tilfelle korrekt skrivne ord som feil.

Når stavekontrollane markerer noko som feil, foreslår dei ofte alternativ som ikkje er rette.

Stavekontrollane fungerer noko dårlegare på nynorsk enn på bokmål.

Kan ramme borna

Skriveprogramma vert brukte av svært mange i både skule, utdanning og arbeidsliv, og stavekontrollane er ei sentral kjelde til kunnskap om rettskriving.

Mykje feil i programma gjer at elevar kan få eit usikkert forhold til rettskriving.

– Me fryktar at det går ut over skriveutviklinga til borna, seier Nina Teigland, konstituert direktør i Språkrådet.

Språkrådet vil halde fram med å dokumentere kvaliteten på pro-

gramma. Dokumentasjonen skal hjelpe skulane både med å velja leverandør og med å stille krav, noko som kan vera vanskeleg for skular og kommunar å gjera på eiga hand.

– Skular, skuleeigarar og kommunar bør likevel halde fram med å krevja at skriveprogram skal fungere godt på bokmål og nynorsk, slik opplæringslova seier. Den beste måten å få lagt press på leverandørane på er samordning på bestillersida, seier Teigland.

JHG

Foto: Samlaget / Agnete Brun

Kø for å få studera Agnes Ravatn

I Oslo og Bergen deler universiteta ut fleire tusen gratis nynorskbøker for å skape meir leselyst. I Oslo kan ein også ta mikroemne om forfatterskapen til **Agnes Ravatn**.

Det er femte året på rad at Det humanistiske fakultet (HF) ved Universitetet i Oslo (UiO) deler ut ein gratis roman til nye studentar. I år er Agnes Ravatns roman *Doggerland* vald ut, skriv Khrono.

Ifølgje nettstaden kan studentane også studera sjølve romanen i eit såkalla mikroemne som gir 2,5 studiepoeng. I haust er

det mogleg å ta to mikroemne i *Doggerland*, og to til våren. Alle 90 studieplassar for dei to første emna er allereie fylte.

Ved Universitetet i Bergen er det nynorsk-romanen *Tollak til Ingeborg* av Tore Renberg som blir delt ut i prosjektet «Humanistar les». I fjor var det Marit Eikemo sin roman *Vi er brødrene Eikemo*.

Universitetet i Stavanger (UiS) inviterer til felles lesing om vinteren. I år fekk studentar og tilsette *Dørene lukkes* av Maren Skolem, skriv Khrono.

NPK

SARA KHORAMI
I ROLLA SOM SALLY BOWLES
CABARET

Manus **JOE MASTEROFF**
Musikk **JOHN KANDER** Songtekstar **FRED EBB**

PREMIERE 17. OKTOBER 2026

Regissør **KJERSTI HORN** Koreograf **SILAS HENRIKSEN** Musikkansvarleg **SVENN ERIK KRISTOFFERSEN** Maske- og kostymedesignar **PATRICIA SVAJGER**
Scenograf **SVEN HARALDSSON** Lyddesignar **ERIK HEDIN** Lysdesignar **OSCAR UDDBYE**

Basert på skodespelet av John van Druten og historier av Christopher Isherwood.
Opphavleg produsert og regissert ved The New York stage av Harold Prince.
Forlag Nordiska ApS

NY PÅ KONTORET: På gangen bortanfor lokala til Dag og Tid i Pilestredet i Oslo, finn ein kontoret til Norsk Barneblad. No er det Frida Pernille Mikkelsen som skal stå for utgjevinga av det tradisjonsrike bladet.

Foto: Jógvan Helge Gardar

Frida tek over Barnebladet

– Det ser ut til at pendelen snur og le-singa får større plass i kvardagen til born og unge igjen, seier den ferske redaktøren i Barnebladet, **Frida Pernille Mikkelsen**.

JÓGVAN HELGE GARDAR
helge.gardar@nm.no

■ Norsk Barneblad har kome ut sidan 1887, då Kristen Stal-land frå Grimstad sende av garde det fyrste nummeret til dei 36 tingarane sine. Det siste kvarte hundreåret har Nana Rise-Lynum redigert det eldste nynorske bladet, og dei siste åra motteke både Målpri-sen og Nynorsk redaktørpris for arbeidet sitt. Rise-Lynum

gjekk av med pensjon før sumaren, og etterlét seg Norsk Barneblad som ein solid og økonomisk stabil institusjon.

No er det Frida Pernille Mikkelsen som skal setja sitt preg på eit av verdas eldste blad for born og unge. Ho er eit kjent namn i målrørsla, etter fleire år med verv i Norsk Målungdom og som rådgjevar på skrive-stova i Noregs Mållag. Førebels er den største planen å gjera den nye jobben til sin eigen.

– Slikt arbeid tek mange år, seier Mikkelsen. – Ein treng eit langt perspektiv, og det tek lang tid før ein er heilt fortrug-leg med alt som skal gjerast.

Førebels har ho derfor ikkje store vyar om endring, men ein plan om å halde fram med det som har vore suksessfor-melen til Barnebladet i alle år: variert og spennande lesestoff som tek borna på alvor, og som gjev kunnskap, innsikt og lese-glede. Nyleg kom den fyrste

utgåva ho har laga åleine, med tema *Fyr*.

Mikkelsen er viss på at Bar-nebladet spelar ei stadig vikti-gare rolle for norske born.

– No er me mest åleine i segmentet vårt. Det finst fram-leis blad for born, både aviser og meir underhaldningsbasert stoff som Donald, men ingen andre tidsskrift, og ingen publikasjonar med same ide-alistiske grunntanke. Mykje er blitt borte med digitaliseringa, men Barnebladet har halde stand.

– Og kvifor det?

– Det er takk vere nynor-sken og målfolket, seier Mik-kelsen.

– Barnebladet har halde fram med å satse på det fysiske for-matet, og løna har kome i form av trufaste lesarar. Det skal me bygge vidare på no som det ser ut til at pendelen snur, og lesinga får større plass i kvar-dagen til born og unge igjen.

TRE KORTE

Kva er favorittboka di for born?

Eg vil slå eit slag for Odd Nord-stoga si *Song for deg og meg*. Her får ein litt av kvart, både nytt og gammalt. Du kan lesa eller synge, saman med barn eller utan. Veldig god bok!

Kva teikneseriefigur kjenner du deg mest att i?

Solan Gundersen (vi kan vel kalle han ein teikneseriefigur?). Det er noko med måten Solan kan vera så bestemt og tøff i det trygge selskapet til Ludvig, som eg tykkjer treffer godt.

Kva fyr vil du helst vitja?

I Noreg skulle eg gjerne opplevd kreftene på Grip fyr, og så må det kanskje bli ein tur til Her-kulestårnet i La Coruña for litt varme og verdshistorie.

Ta nynorsken inn i valprog

I 2027 er det kommune- og fylkestingsval. Det betyr at det er tid for å lyfte nynorsken inn i dei lokale valprogramma. Noregs Mållag har innspel til partia på både kommune- og fylkesnivå, og me oppmodar lokallaga og fylkeslaga om å ta kontakt med partia i sitt område for at nynorsken skal få plass i programma.

SYNNØVE MARIE SÆTRE

synnove.setre@nm.no

■ Arbeidet for nynorsk lokalt er heilt avgjerande for nynorskens posisjon nasjonalt. Difor er det viktig at dei lokale partia forpliktar seg til ein god språkpolitikk i valprogramma sine. Med politikarar som har sett seg språkpolitiske mål for perioden, ligg mykje til rette

for betre vilkår for nynorsk i kommunane og fylka.

Innspele frå Noregs Mållag tek utgangspunkt i arbeidsprogrammet vårt, og tek føre seg aktuelle saker. Stoda for nynorsken kan variere frå kommune til kommune og fylke til fylke, og nokre av dei føreslegne tiltaka passar kanskje betre nokre stader enn andre. Lokallaga og fylkeslaga våre kjenner stoda godt der dei er, og det er sjølvsagt rom for å gjere lokale tilpassingar. Det viktigaste er at me får med oss politikarane i kommunane og fylka til å gjere ein innsats for nynorsken.

Eit overordna innspel er at kommunane og fylkeskommunen skal vere ein tydeleg språkpolitisk aktør. Det offentlege har eit særskilt ansvar etter språklova for å fremje og utvikle nynorsk som samfunnsberande språk. Difor bør partia forplikte seg til å arbeide for at kommunane og fylkeskommunane skal fremje nynorsk på alle område.

Innkjøpsmakt og digital infrastruktur på nynorsk

Den digitale verda omkransar oss på mange vis, og det er avgjerande at denne infrastrukturen finst på nynorsk. Difor ynskjer me at kommunane og fylkeskommunane skal bruke innkjøpsmakta si til å bidra til det. Dei brukar og kjøper inn digitale tenester til bruk på mange område, og dei kan bidra til å leggje press på produsentane ved å stille krav i innkjøpsprosessar. På den måten vil fleire tenester bli produserte på nynorsk, og mange får møte meir nynorsk i kvardagen.

Nynorsk i barnehagen og skulen

Barnehagen og skulen er avgjerande for at born og unge skal bli trygge språkbrukarar. Noregs Mållag meiner kommunane og fylkeskommunane må leggje til rette for at det skal vere like lett å vere nynorskelev som bokmåselev.

Det handlar mellom anna om at born i barnehagen skal møte mykje nynorsk gjennom song, leik og litteratur, om gode overgangar mellom barnehage og skule, og mellom barneskule og ungdomsskule. Det er òg viktig at skuleeigar stiller krav om nynorskkompetanse ved tilsetjing, slik at born og unge møter trygge språklege førebilete i kvardagen sin.

Partia blir også oppmoda til å arbeide for at læremiddel, læringsressursar og skriveprogram som vert kjøpte inn, er på nynorsk, og at barnehagar og skulebibliotek har god tilgang på nynorskbøker. I område der nynorsk er sidemål, peikar me særleg på tidleg nynorskopplæring og positive sidemålsforsøk i skulen som viktige tiltak.

Fylkeskommunen har ansvar for opplæringa i den vidaregåande skulen. Det er mellom ungdomsskulen og den vidaregåande opplæringa flest elevar skiftar frå nynorsk til bokmål. Difor er det viktig at fylkeskommunen har ein medviten språkpolitikk for at det skal vere like lett å vere nynorskelev som bokmåselev og dermed å hindre språkskifte, og for å sikre at elevane får ei god opplæring i nynorsk, anten det er hovudmålet eller sidemålet deira.

Alle nynorskkommunar bør ha nynorsk som opplæringsspråk for vaksne innvandrarar. At dei vaksne får opplæring på det same språket som borna i ein kommune, og på same språk som kommunal informasjon vert formidla på, er ein viktig føresetnad for å kunne verte ein del av det lokalsamfunnet ein bur i.

Språkbruksplan

Eit anna konkret framlegg er at kommunane og fylkeskommunane skal vedta ein språkbruksplan. Det gjer det lettare å arbeide systematisk med språk i heile organisasjonen. Planen klargjer mål, ansvar og rutinar, og kan vere eit viktig verktøy for å fylgje opp pliktene etter språklova. Dersom kommunen eller fylkeskommunen allereie har ein språkbruksplan, vil me oppmode partia om å sørge for at planen vert fylgt opp på ein god måte.

Nynorsk i bibliotek og kulturliv

Bibliotek og kulturliv er viktige arenaer for språk, identitet og deltaking. Kommunane og fylka kan styrkje nynorsken gjennom litteraturformidling, arrangement og samarbeid med lokale lag og organisasjonar.

Treng du meir inspirasjon til arbeidet fram mot lokalvalet? Ta kontakt med Synnøve Marie Sætre på synnove.setre@nm.no.

landet rundt

Vilkåra for nynorskbrukarar og andre språklege mindretal

Språkpolitisk seminar med Ottar Grepstad

Molde, laurdag 17. oktober 2026 kl. 11.00–15.00

Program

- 11.00 Opning v/ Romsdal Mållag
Musikkinnslag v/ Britt Elise Skram
Svein Sæter leier møtet
- 11.15 Ottar Grepstad: Nye forsøk på kritikk av målrørsla
- 12.00 Ordskifte
- 12.30 Lunsj
- 13.15 Musikkinnslag
- 13.20 Ottar Grepstad: Dei vanskelege sakene
- 14.00 Ordskifte
- 14.30 Ottar Grepstad: Ivar Aasens siste setning
- 14.45 Oppsummering og oppfølging
- 15.00 Slutt

Ottar Grepstad er forfattar og tidlegare direktør for Nynorsk kultursentrum (1999–2018) og sentral språkstrateg gjennom fleire tiår. Knappt nokon har betre føresetnader for å vurdere nynorsken si stilling og målrørsla si rolle i det norske samfunnet. Han har bak seg ein bok- og skriftproduksjon utan sidestykke om språk og samfunn. Om skriftkultur både i og utanfor Noreg. Eit nytt ruvende to-bandsverk, *Silkevegar i språk og skrift*, vart lansert 8. september.

Deltakarane får dokumenta på e-post i god tid før seminaret, og det blir venta at dei har lese tekstane før seminaret. I tillegg til det vedtekte arbeidsprogrammet står bakgrunnsdokumenta i *Retorikk på norsk* (1988) og i *Silkevegar i språk og skrift* (2026).

Første foredraget er ei nylesing av essayet «Tretten forsøk på kritikk av målrørsla» frå 1985 om roller og oppgaver for målrørsla framover. Dette blir gjort i lys av debatt

HOVUDATTRAKSJON: Fylkesmållaga i Møre og Romsdal skipar til stort fagseminar med tre innleiingar av Ottar Grepstad i Molde 17. oktober. Arkivfoto: Sara Olivia Berntsen

og programvedtak på landsmøtet i Noregs Mållag i april 2026.

Andre foredraget har samanheng med ordskiftet fram mot og på landsmøtet, men her utdjupar Ottar Grepstad mellom anna det han sa i takketalen for Målprisen 2025 på haustseminaret i Noregs Mållag.

Det avsluttande kvartaret frå Grepstad blir ein kortversjon av eit språkpolitisk viktig essay i *Silkevegar i språk og skrift* om noko Aasen skreiv, men som han meiner at språkforskarar har bladd forbi, og språkpolitikarar har misforstått.

Arrangørar: Sunnmøre Mållag, Romsdal Mållag og Nordmøre Mållag. Fylkesmållaga finansierer seminaret med god økonomisk stønad frå Møre og Romsdal fylkeskommune og Noregs Mållag.

Ein språkpolitikk for mangfald og fellesskap

Språkkonferanse på Nesna

Nesna mållag i samarbeid med **Salten mållag**, Vefsn mållag, **Kvinneuniversitetet Norden** og **Nord universitet** inviterer til konferanse på Nesna 24. september 2026.

Som ei mindre bruka målform har nynorsk ein utsett posisjon nasjonalt. På Helgeland har nynorsk historisk sett stått sterkt, men slik er det ikkje lenger. Helgeland er òg eit område der andre særst utsette språk har vorte nytta, nemleg sørsamisk og umesamisk.

Mindre bruka språk og nasjonale minoritetsspråk, treng politiske grep for å vekse og trivast. Slik har til dømes nynorsk og sørsamisk mykje til felles.

På denne konferansen ønskjer vi mellom anna å setje lys på følgjande språkpolitiske spørsmål:

- Korleis kan ein utforme ein språkpolitikk som stør opp om mangfaldet, aukar tilliten mellom grupper og byggjer ned fordommar og konflikhtar?
- Korleis kan målrørsla og små språkmiljø arbeide saman for større aksept for språkleg mangfald?
- Korleis kan nynorsk som sidemål styrkast?
- Korleis kan nynorsk vere ein eigna inngang for dei som skal lære norsk som andrespråk?

Innleiarar:

Peder Lofnes Hauge, leiar i Noregs Mållag

Kari Sommerseth Jakobsen, redaktør av boka Samisk Helgeland

Bjørnar Skjæran, kommunal- og distriktsminister

Eldar Heide, professor (HVL)

TIL NESNA: Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran er ein av mange innleiarar på språkkonferansen på Helgeland. Foto: KDD / Magnus Skaara Drablos

Øystein Vangsnes, professor (UiT)

Liv Cathrine Krogh, leiar av Landslaget for norskundervisning

Hege Myklebust, førsteamanuensis (HVL)

Kontaktperson er Hallvard Kjelen, Hallvard.Kjelen@nord.no og meir informasjon finst på nettsidene til Nord universitet.

Nynorsk, jazz, pop og trombone

Andreas Rotevatn er aldri redd for å utfordre publikummet sitt, korkje lyrisk eller musikalsk. No er han klar med ny plate der pop-rytmane har ein like sjølvsgd plass som Aasmund Olavsson Vinje.

INTERVJU: JÓGVAN HELGE GARDAR
helge.gardar@nm.no

■ I meir enn eit tiår har trombonist og nordfjording Andreas Rotevatn spelt attmed fleire av dei største namna i norsk populærmusikk. Men den siste tida har soloprojektet stått i sentrum, fyrst med albumet *Av daude gror* i 2024, før ei lang rekkje konsertar der Rotevatn og bandet har spelt den sjangeroverskridande musikken for mange ulike publikum.

– Det er kult at musikken har nådd ut, trass tekstar som ikkje nødvendigvis gjer det så enkelt for lyttaren, og instrumentalar som kan vera litt utfordrande for nokon, seier Rotevatn. – Det har vore gøy å sjå at publikum toler meir enn ein skulle tru. Dei toler at ting ikkje er så ultraproseserte.

Nytt i det gamle

For Rotevatn har ikkje valt minste motstands veg. Alt skal vera dansbart, insisterer han, men utom dét er takhøgda stor, og eksperimentviljen likeeins. I byrjinga av september kom solo-plate nummer to: *Mellom saltvatn og sola*. Der dykkar tekstane endå djupare ned i språket, med

Anders Rotevatn

■ (f. 1989) er musikal og komponist frå Nordfjordeid. Han bur i Oslo, og har spelt med musikarar som Cezinando, Jaga Jazzist, Ytre Suløens Jass-ensemble og OJKOS. Som soloartist kjem han i september med sitt andre album, *Mellom saltvatn og sola*. Rotevatn var nominert til TONOs komponistpris under Spellemannprisen 2020.

arkaiserande ord og vendingar, og referansar frå langt attende i litteraturen. Musikken hentar inspirasjon frå både progrock, kontri og frijazz, og omslaget viser, attmed løva frå Urnesportalen, ein bunadskledd Rotevatn balanserende under bergfallet.

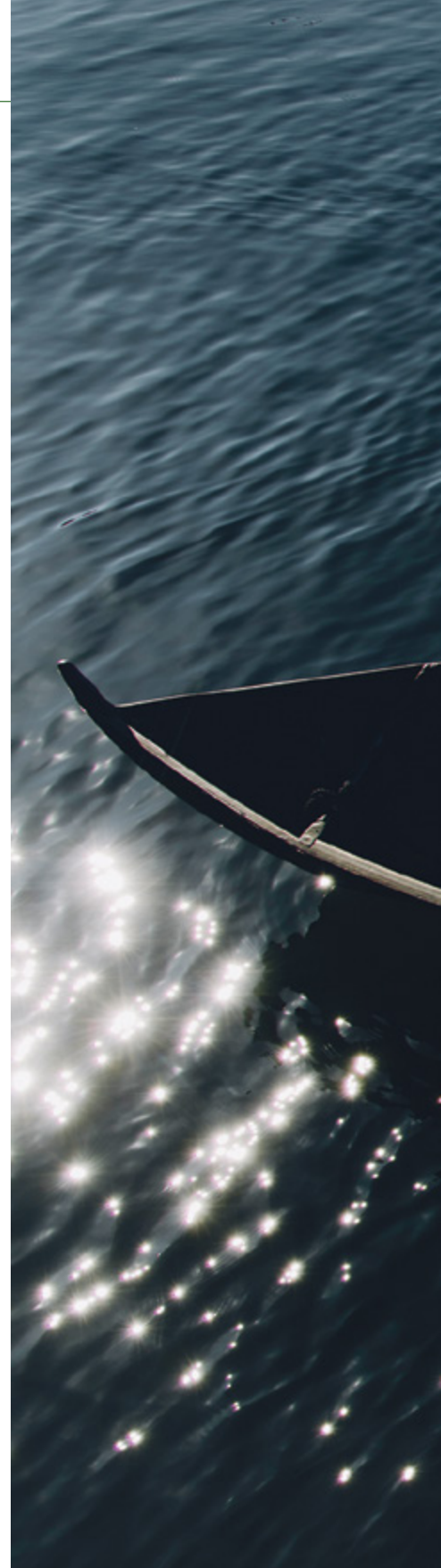
– Det er eit drøymeprojekt for min del. Litt nynorsk, litt jazz, litt trombone og litt pop.

Rotevatn er oppvaksen på Nordfjordeid, men flytte til Oslo i 2013 etter studium på Griegakademiet i Bergen. På Norges musikkhøgskole tok han ein master i musikkteknologi, men har mest av alt vore utøvande musikal og frilans trombonist. Han har turnert i inn- og utland

PÅ EGEN KJØL: Andreas Rotevatn har lang røynsle som studio- og turnémusikal. Med sitt andre soloalbum, *Mellom saltvatn og sola*, vonar han å etablere seg skikkeleg som soloartist.

Foto: Marte Gundersen

LEIK OG ALVOR: Andreas Rotevatn er oppteken av at musikken skal vera dansbar og leiken. Men når publikum fyrst er med på melodiane, er dei gjerne også med på både utfordrande tekstar og musikalske vendingar. Foto: Marte Gundersen

med mange store namn, som Cezinando og Razika, og spelt på heile ni album som har vore nominerte til Spelemannsprisen. I tillegg har han vore sentral i komponistkollektivet OJKOS og spelt med det meir tradisjonelle Ytre Suløens Jass-ensemble. Paletten er altså blitt ganske brei med åra, men fellesnemnaren i alle prosjekta har vore hovudinstrumentet, trombonen.

– Tanken med soloprojektet har vore å hente litt frå alt, taka det eg tykkjer er kulast og kombinere det. Det er kanskje ikkje ein super strategi, dette med den arkaiske nynorsken. Men det finst mykje på båe sider, både tilgjengeleg, dialektbasert popmu-

sikk og den tunge og alvorsame tradisjonsmusikken. Eg tykte det var gøy å sjå kva som skjer om ein gjer musikken både tilgjengeleg og avansert på same tid. Korleis få til ein livleg konsert der ein òg har plass til litt Halldis Moren Vesaas, Snorre og Dante? Korleis ser den ut?

Dei siste åra har fleire artistar slått gjennom med nytolkingar av den norske folkemusikken og den litterære arva. Valkyrien Allstars og Tuva Syvertsen, som også syng på denne plata, har vore førebilete for mange musikarar i dei yngre generasjonane, om dei så sjølv vel å gå meir eller mindre heilhjarta inn for folkemusikken, eller plukke ele-

ment frå tradisjonane og gje dei ny kontekst i eit anna lydbilete. Rundt om på dette spekteret finn ein no grupper som ULD, Rigla, Pumpegris, Ævestaden og mange andre.

– Om det finst ei folkemusikkbølge, er du del av henne?

– Nei, det vil eg ikkje seia, i alle fall ikkje musikalsk. Men eg er absolutt med i den forstand at eg meiner vi må taka dei historiske elementa som er gode med oss vidare. I fleire tiår har det jo vore så store endringar, med globalisering og fragmentering av tradisjonar. Som stort sett har vore veldig viktig og bra! Men det går an å vera tilhengar av fri innvandring, samstundes som

UNDER BERGFALLET: – Vi må taka dei historiske elementa som er gode med oss vidare, seier Rotevatn.

Foto: Marte Gundersen

ein likar brunost og hardingfele, hehe. Vi må berre finne ut kva del av historia vi vil ha med oss vidare inn i framtida.

Smalt og breitt

Til no ser det ut til at Rotevatn har funne ein produktiv nisje. Musikken har vunne gjenklang hjå publikum, og fått plass på mange både smalare jazzfestivalar og store popfestivalar.

– Byrjar du med teksten eller musikken?

– Nesten alltid med musikken, men det trur eg mest er ein vane, sidan eg har drive så mykje med instrumentalmusikk. Om eg berre skriv, til dømes eit dikt eller eit lite essay, så verkar det ganske framandt å rime eller bruke faste versemål. Mens når melodien kjem fyrst, er det ofte faste stavingar og ein taktart og ein rytme som skal gå opp.

Likevel framstår tekstane sentrale for prosjektet, og slett ikkje underordna instrumentalane.

– Korleis finn litteraturen vegen inn i songtekstane dine?

– Det er ikkje slik at det er eit mål i seg sjølv. Det er heller slik at eg les bøker, og at dei dukkar opp seinare når eg skriv ein tekst. Eg likar at teksten kan fungere på fleire nivå, slik som hjå Olav H. Hauge. Han nyttar massevis av referansar, men du treng ikkje alltid skjønne dei for å få noko ut av dikta. Du kan lesa «Kvardag» utan å ana kven Laertes er. Men så, om du skjønner at han er far til Odyssevs, og at medan dei dreiv og slost i Troja, var han heime og heldt på med hagen, då vert poenget endå

betre. Men ein treng ikkje veta det for å tykkje at diktet er bra. Mykje i tekstane mine vil eg tru går mange hus forbi, og det er heilt greitt. Om ein klarer å få inn folk med eit godt lydbilete og eit ope kunstnarisk uttrykk, så vert dei ofte med vidare til å utfordre seg sjølv. Og kanskje finn dei ut kven Laertes er.

Ein av referansane som dukkar opp på det nye albumet er *drosa*, ein figur ein kanskje hugsar frå Aasmund Olavsson Vinjes *Ferdaminne frå sumaren 1860*:

«Syngjande paa denne Visa saag eg inn mot Throndeim og ut etter Fjorden, der eg totte gamle Langskip komo dragande inn. So saag eg på denne Drosi; men daa eg ikki kjende hena, so var eg like nær; men eg gjorde meg alltid Erind, so eg kom dit, der ho var, og letst som aldri var. Kom eg i Samtale med ein Mann, so drog eg os alltid burt

aat hena, og gild var eg, daa eg viste ho høyrde ei lærd Samtale eg hadde med ein Mann um Throndeimsfjorden herikring i Fortidi.»

Ein annan plass siterer Rotevatn frå siste strofe av diktet «No» av Halldis Moren Vesaas:

*Kva er stort, kva er smått no?
Klarast i minnet
står tider og stunder
da ein heilt og fullt
kjende ein var til.*

Og så snart han har sitert frå diktet, er han i gang med ei sogje om korleis både Morgenbladet og Henrik Wergeland har verka inn på teksten i «No», og deretter på ei tekstlinje i opningslåta: «Kva ser Henrik i Solens Eventyrslande då?»

Ein får kjensla av at han kunne ramse opp liknande utgreingar

– Eg tykte det var gøy å sjå kva som skjer om ein gjer musikken både tilgjengeleg og avansert på same tid. Korleis få til ein livleg konsert der ein òg har plass til litt Halldis Moren Vesaas, Snorre og Dante?

Andreas Rotevatn

om alle tekstlinjene på plata, utan at det nokon gong kjem i veg for det heilskaplege musikalske uttrykket. Undervegs på plata kan ein òg høyre atterljomen av mange andre namn frå den norske og utanlandske litteraturen, framført med både skjemt og alvor i eit oppkome av ulike stilar. På gjestelista er Runar Gudnason frå Side Brok og Tuva Syvertsen frå Valkyrien Allstars, i tillegg til Henriette Eilertsen og Mari Kvien Brunvoll. Under dei ligg det stødige, faste bandet sett saman av Sander Nordahl (gitar), Nikolai Hængsle (bass) og Elias Tafjord (trommer), heller ikkje heilt ukjende namn om ein har fylgt med på norske konsertscener dei siste åra.

Lytte og lesa

Den 4. september kom *Mellom saltvatn og sola* ut i alle kanalar, og snart er det nok å høyre på scener både her og der. Før Rotevatn skal av garde til studioet sitt på Rosenhoff, spør eg om han har tips til bøker som lyt få eit større publikum – kanskje som eit litterært akkompagnement til den nye musikken. Etter noko tviking i møte med eit lesekyndig publikum, har han likevel tre favorittar å trekkje fram: Knut Magnus Tangerås si diktsamling *Å* frå 2025. Halldis Moren Vesaas si *Båten om dagen* frå 1976, ei memoarbok om samlivet med Tarjei Vesaas på Midtbø. Og sjølv sagt, Vinjes *Ferdaminne frå sumaren 1860*. Det er berre å setja i gang.

Det var skinande sommarkvelden, bjølleklang frå marka og myasong kring øyra, og dei to som var på vegen nordover Kjelvik-kleiva, gjekk seint og høgtidsamt, lik-som det var for godt vêr å gå i, ein skulde heller sette seg ned og halde helg.

Det var slikt eit laug med sol over all ting, over lauvlia og myra og alle snauberga. Bjørkeskogen dåma så det stemte for bringa, og lauvglansen stod tett og mjuk imot auga, i ungdom og ovmod; åt andre sida tok myra etter ein, ho blømde så brunt og tuvut og dogga kvitblått over tjønnene og dalsika vestetter, ho hadde bryllopp i kveld. Men fjelle var over det alt i hop: stod i kveldsola så mosabrunt og berggrått det var, det smilte over all bygda og langt til havs.

Olav Duun, *I eventyre* (1921)

1

1 Olav Duun budde fleire stader på Jøa i løpet av barndomen, men den viktigaste var her i heimen på Øver-Dún. Duun-stiftinga held huset i stand og inviterer inn til omvisingar og formidling av forfattarskapen.

2 Ingri Langaas Mausner var leiar for jubileumsstemnet. Ho kunne fortelja at tilskipinga hadde gått strålande for seg, og at mange var komne langveges frå for å få med seg dei mange hendingane. Både nynorsken og talemålet på Jøa hadde ein sentral plass gjennom heile programmet.

4

3 For mange er skodespelar Hildegunn Eggen sjølv lyden av tekstane til Olav Duun, og denne gongen var ho også på plass. Her er ho på toppen av Jøatrappa og les frå I eventyre, fjerde band av Juvikfolke, med Namdalskysten som bakteppe.

4 Olav Duun-stemnet fann stad på Jøa i Namdalen 19.–21. juni, i og rundt barndomsheimen til forfattaren. Med eit rikhaldig og variert program markerte Olav Duun-stiftinga i Namdalen at det var 150 år sidan dikteren vart fødd.

5 Åge Aleksandersen spelte for eit stort heimepublikum i Fyret, den store fleirbrukshallen på Jøa. Han meinte sjølv at Jøa var ein av dei siste plassane han hadde att å spela i heile landet, sjølv om øya for seks år sidan slo seg saman med hans eigen heimkommune, Namsos.

5

3

6

7

6 Mange lokale krefter trødde til for å fylle programmet i løpet av helga. Elevar frå Olav Duun vidaregåande skule framførte dans inspirert av forfattarskapen på toppen av Jøatrappa.

7 Torgeir Faksdal Strøm har vore sentral i Olav Duun-stiftinga i Namdalen i mange år. Under årets stemne var han å sjå både som konferansier og møteleiar, og som omvisar i Olav Duuns diktarlandskap. Heile festivalen hang med på fem kilometers fjelltur over Dunafjellet og Ramnfjellet til Jøatrappa, trass skiftande vær.

STOLT MÅLKVINNE: Synnøve Bredal Bjelland (t.h.) feirar sigeren i skulemålsrøystingane i Tysvær i 2016, i lag med Solgunn Liestøl.

Foto: Alf-Einar Kvalevaag

Synnøve Bredal Bjelland (1954–2026)

■ Denne sommaren døydde Synnøve Bredal Bjelland. Ho kom feiande inn i mållaget hausten 2014. Tysvær Mållag vart fyrste gong skipa i 1938, og laget hadde eit langt og viktig virke i kommunen. Men i 2014 hadde det ikkje vore aktivt lag på over 20 år. I samband med Nynorskstafetten vart det invitert til kveldsmøte i Tysværtunet. Mange møtte, ei av desse var Synnøve Bredal Bjelland. Alle reie same kvelden vart det laga interimstyre, og Synnøve tok på seg å bli leiar.

«Eg trur det oppstartsmøtet som Noregs Mållag og Karmsund Mållag inviterte til, kom i akkurat rett tid. Det var ei mening med det», sa ho seinare til medlemsbladet Norsk Tidend.

Synnøve Bredal Bjelland hadde med seg nynorsken frå barneskulen i Skjoldastraumen. Då ho byrja på realskulen i Haugesund, vart ho, som mange andre, fortald at det var best å gå over til bokmål. Og slik vart det. Ho kom tilbake til nynorsken etter mange år, og ho meinte det utfordra henne: «Bokmål er så enkelt og glatt. Nynorsk er kraftfullt på eit heilt anna vis. Eg må ta tak i målet mitt på ny, på sett og vis, og eg er fascinert av demokratiprojektet til Ivar Aasen.»

Ho ynskte å få yngre krefter til å ta på seg leiarvervet. Men når det synte seg at dei unge vaksne hadde nok med kvar dagane sine, var ho klar til å ta ansvaret. Då oppdaga ho at faren var innom mållagsstyret som skrivar i 1979, han var aktivt med

i skipinga av Tysvær Bygdeblad. Ho tykte det var kjekt å vere med på å føre arbeidet vidare.

Vi har mykje målarbeid å takke Synnøve for dei siste tolv åra. Ho samla rundt seg eit styre med eit breitt spenn frå FrP til SV. Og saman fekk dei til konstruktive strategiordskifte og godt målarbeid. Tysvær Mållag gjekk frå å ha eit medlemstal under 20 til godt over 60 medlemmer. I ein språkdelt kommune som Tysvær, der bokmål ofte pressar på frå fleire kantar, treng nynorskelevane og alle dei andre nynorskbrukarane nokon som heiar på nynorsken. I hennar tid har laget arbeidd for nynorsk i skulen, for at Tysvær kommune skal vedta ein språkplan og for å gje nynorsken positiv merksemd lokalt. Ho var svært aktiv då det var skulemålsrøystingar på Tysværvåg og Grinde skular, der nynorsk vann bae røystingane.

Synnøve Bredal Bjelland var leiar i Tysvær Mållag frå oppattskipinga, bortsett frå eitt år då ho måtte gjennom harde tak med sjukdomen, heilt fram til ho døydde. Seinast i vår var ho hjarteleg til stades på årsmøte i Karmsund Mållag, med nye idear og positive innspel.

Vi takkar for alt Synnøve Bredal Bjelland har gjort for målsaka, og sender varme tankar til dei næraste rundt henne.

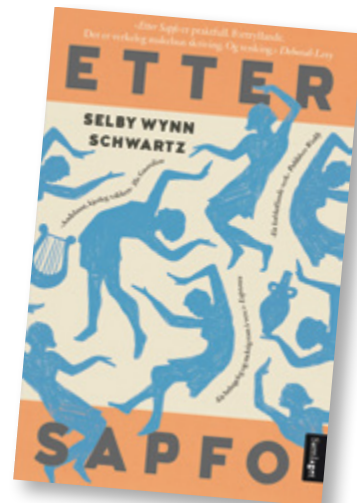
Peder Lofnes Hauge,
leiar i Noregs Mållag
Stein Roar Kringeland,
leiar i Karmsund Mållag
Stein Johannes Kolnes,
fungerande leiar i Tysvær Mållag

Kringom

Etter Sapfo er eit laussleppt bevis på kva skjønnlitteraturen kan få til når han kvittar seg med konvensjonane.

■ Etter Sapfo, den greske lyrikaren frå Mytilene på Lesvos (ca. 610–570 f.Kr.), har me berre fragment att av ei rikhaldig diktarskildring. Likevel har få ord i litteraturhistoria vore utsette for så intenst fortolkingsarbeid som hennar, og få liv for så mange spekulasjonar. Nettopp den innstillinga er det Selby Wynn Schwartz har henta fram når ho har gjeve form til *Etter Sapfo*, ein roman som baserer seg på liv me veit langt meir om, men som den spørjande og fragmentariske stilen likevel kan tilføre så mykje nytt.

■ Schwartz har doktorgrad i komparativ fransk og italiensk litteratur, noko som verkeleg gjev uttelling her. Romanen krinsar rundt liva til ei lang rekkje kvinnelege kunstnarar og forfattarar i tiåra rundt århundreskiftet, dei fleste av dei med koplingar til Frankrike og Italia. Nokre av dei mest markante skikkelsane er poeten og kvinnesakskvinna Lina Poletti, målaren Romaine Brooks og den feministiske pionéren og forfattaren Sibilla Aleramo. Men boka finn også plass til større og mindre utsnitt av liva og skrifterne til Natalie Barney, Virginia Woolf, Gertrude Stein, Eleonora Duse, Ida Rubinstein, Radclyffe Hall, Vita Sackville-West, Sarah Bernhardt og Eileen Gray, for å nemne nokre. Forteljingane deira er alle kopla saman, stundom fysisk og kausalt, men vel så ofte heller tematisk eller assosiativt. Dei er vener og fiendar, dei elsker og hatar, og dei finn saman i stadig skiftande samband. Ein stad ser det slik ut: «Opphaldet til Élisabeth de Gramont i villaen *Trait d'union* var vedunderleg, som alt anna hertuginna foretok seg. Ho underheldt frøken Barney, ho roa ned Romaine; alle drog til havet for å bade saman, og etterpå kom Colette på middag frå St. Tropez.» Frydefullt, lett og uhøgtideleg, alltid med ein personleg nærleik som er vanskeleg å skapa med oppdikta karakterar, men endå meir komplisert å få til med verkelege personar.

■ bokmelding

Selby Wynn Schwartz:

Etter Sapfo

Omsett frå engelsk
av Oda Malmin

Samlaget, Oslo
2026

■ Heile vegen fungerer Sappfos fragment som ein raud tråd, nokre gonger som referansar, andre gonger som formmessig inspirasjon til lengre stykke. I tillegg spelar mange andre figurar frå den greske og romerske antikken mindre roller. Synsvinkelen er eit mystisk, vakt «vi» som kamuflerer seg blant kvinnene: «Vi kom til ukjente byar, i hamnene på øyer nede i sør, til huset til alle som kunne likne ei søster. Vi skaka og fridde oss frå namnet vårt.» Denne forteljarstemmen er alltid på deira lag, og styrker kjensla av at persongalleriet utgjer meir enn ein lagnadsfelleskap, kanskje til og med ei konkret politisk rørsle, sjølv om mange av dei politiske framstøytar er mislykka eller kortlevde. For meg minner det om forteljarstilen i *Alice B. Toklas' sjølvbiografi* av Gertrude Stein, som kom i omsetjing av Brit Bildøen på Skald for nokre år sidan, der førstepersonsforteljaren står midt i narrativet, men samstundes trekker seg attende for å ramme inn dei sentrale hendingane. Det er eit svært smart grep også i ein roman som *Etter Sapfo*, sidan det omgår faren for at alt kjeldematerialet gjer forteljinga for tørr, slik det fort kunne blitt med ein meir daglegdags tredjepersonsforteljar.

det store altar

GRESK DANS: Ein av dei sentrale figurane i *Etter Sapfo* er amerikanske Natalie Barney, som levde mykje av livet i Paris. I heimen hennar i Neuilly heldt ho salong kvar veke, iblant med førestillingar på programmet. Ein trur dette biletet stammar frå ei oppsetjing av Barneys *Sapfo*-inspirerte stykke *Équivoque*, med Eva Palmer som ein av deltakarane.

Foto: Smithsonian Institution Archives, Accession 96-153, Alice Pike Barney Papers

■ For det kan ikkje vera tvil om at det ligg grundig fundamenteringsarbeid under denne teksten: Den heile 19 sider lange bibliografiske noten seier sitt. Og det er sant at ein kan lære mykje her, både om kano-niserte forfattarar som Colette og Virginia Woolf, og om alle dei andre som ikkje er kjende namn. Men Schwartz er altfor dyktig til at det biografiske stoffet er den sterkaste sida ved denne romanen. Den fleksible stilen lèt henne observere rollefigurane på avstand, men så straks ta dei i handa og studere dei på imponerende nært hald. Ho glir saumlaust mellom det reint faktiske, det me veit er sant, og detaljar ingen biograf kunne hatt tilgang til; det me berre kan ana. Slik får ho fram bilete som dette: «Kva meir kunne ein skrive om kroppen, sa Sibilla til Lina den vinteren, enn det som allereie var brent inn i ansiktet til mødrene på Agro Romano? I ein alder av

tjuefem var dei tannlause, dei kunne ikkje lese, dei budde i stinkande hytter og var desperate etter mat. Dei ville aldri få sjå steintrappene til Kapitolhøgda, og iallfall ikkje få drøfte spørsmåla som blei stilte på den nasjonale kvinnekongressen. Sibilla skalv av medynk med det ubegripelege livet deira, dei uklare gustne og svoltne ansikta. Så reiste ho seg for å skifte til middag.»

■ I lag med *Sapfo* sjølv er det poet og klassisist Anne Carson som er leiestjerna for krinsen til Schwartz. Det er hennar omsetjing av *Sapfo* som ligg til grunn for boka (på norsk silt gjen-nom gjendiktinga til Per Esben Myren-Svelstad), og det er ho som får servere epigrafen som opnar boka og oppsummerer spenninga som ligg under teksten, og som peiker på det sentrale temaet Schwartz skildrar. Sitatet kjem frå *Albertine-økt*, poesisamlinga som destillerer

Proust-figuren Albertine, velkjend for sin flytande seksualitet:

Problemene til Albertine er
(fra fortellerens synsvinkel)
a) løgnaktighet
b) lesbianisme
og (fra Albertines synsvinkel)
c) å være innesperret i fortellerens hus.

■ I den altfor korte debatten som oppstod etter at *Etter Sapfo* kom på norsk før sumaren, låg hovudfokuset på innpakkinga frå forlaget: Samlaget under-spelte det lesbiske aspektet ved boka, meinte forfattar og redaktør Siri Lindstad. Dét i seg sjølv kan vera ein fruktbar debatt, men i ei kortpusta litterær samtale tok det likevel mykje av merksemda frå det som ligg her mellom permanente.

For om ein opnar boka, kan det ikkje vera tvil om at *Etter Sapfo* er ei bok om det lesbiske. Men det er ikkje ein forkynn-

ande roman, og det ville vore reduktivt å kalle han ein politisk roman. I staden er *Etter Sapfo* fyrst og fremst ei bok som nærmar seg kva romanen kan gjera på sitt beste. Ho kastar eit liv med lesing, kunnskap og idéar opp i lufta, og finn ein ny samanheng i kaoset som ligg att på bakken. Ho riv seg laus frå dei fleste konvensjonar, og ho finn seg raskt til rette i ei ny form, ei som sit som støypt. Visst handlar boka om det lesbiske, men ikkje berre om det; nett slik lesbiske kvinner aldri er berre dét. I tillegg handlar ho om alt det andre som skapar eit menneske under visse omstende, og om kva normer som må brytast for å finne fram til den ein er. Det er ikkje tilfeldig at kvinnene Schwartz skildrar, finn seg best til rette som kunstnarar og forfattarar – grupper som alltid må stille seg utanfor, i opposisjon til alt som ligg fast.

JÓGVAN HELGE GARDAR

Spalteplass til lyrikken

■ bokmelding

Jan Erik Vold:
Ein kubikkmeter lyrikk
Fonna Forlag, Oslo
2026

■ Ein må kunne seia at Fonna for tida driv forlag etter innfallsmetoden. Dei siste åra har dei presentert titlar som dykkar djupt ned i Vietnam, i vegsoga i Fjærland og utvandringshistoria på Voss, og i bitcoin si ferd gjennom kablar og kulturar. Det har rett nok kome eit par bøker som liknar denne, med Ottar Grepstad og Sverre Tusviks *Økland*, der ein finn det samla livsverket til Einar Økland, og *Alle dei i ei*, som inneheld alle tekstane frå soloplatene til Tom Roger Aadland.

Utsnitt

Den ferske boka frå Fonna er derimot ikkje eit komplett livsverk på noko som helst vis, men heller eit skarpt utsnitt av arbeidet Jan Erik Vold har lagt ned som kritikar og formidlar av gamal og nyare norsk lyrikk. Boka, som har fått tittelen *Ein kubikkmeter lyrikk*, inneheld to hundre dikt og tilhøyrande tekstar som stod på trykk i *Dag og Tid* mellom 2013 og 2024. Dei mest trufaste av diktspaltelesarane vil leggje merke til at heile historia til spalta dermed ikkje er med. Det har si årsak i at dei fyrste åra er å finne i essaysamlinga *Poesi ad lib.* frå 2013. I lag med *Kánon / kanon / kanón* frå 2016 kan ein sjå desse tre bøkene som ein samla trilogi over kritikargjeringa til Vold.

I antologiar med eit tilsvarende historisk sveip, vil ein vera van med å sjå eit litt meir formularisk utval. Dei fleste av dei store namna er her, men ikkje sjeldan representerte med mindre kjente dikt. Samstundes kan ein finne ei lang rekkje diktarar ein aldri har lese før, og endå ein del som litteraturhistoria av ulike grunnar har mist av syne. For Jan Erik Vold er ingen diktarar for obskure til å fortene plass i spalta, for det er alltid noko spennande å seia, anten om eit poetisk uttrykk som ikkje vann fram, eller om personlege lagnader som kom i vegen for diktargjeringa.

Utfyllande forteljing

Det eklektiske utvalet kan verke ufokusert og vanskeleg å orientere seg i, men samanhengen her kjem heller i dei små stubbane Vold har skrive til kvart einskild dikt. Dei inneheld som regel ei biografisk skisse og ei stutt fortolking av diktet, men ofte bryt dei også ut i meir estetiske og litteraturpolitiske vendingar. Slik kan ein, om ein les frå perm til perm, få ei utfyllande forteljing om den norske lyrikken gjennom dei siste hundreåra, presentert gjennom pennen til ein av dei som har studert han nærast. Men det er ikkje tvil om at denne boka vel så gjerne kan ligge godt på salongbord og venterom, klar for at nokon slår opp på ei vilkårleg side for å lære om ein poet ingen har skjenkt ein tanke sidan krigen. Akkurat dét er ei stor gäve.

JHG

PS: Redaksjonen kan opplyse uroa lesarar om at utgjevinga målar om lag 19,5 x 16,3 x 3 cm, altså knapt 954 kubikkcentimeter, og at romfanget av boka difor er under ein tusendels kubikkmeter.

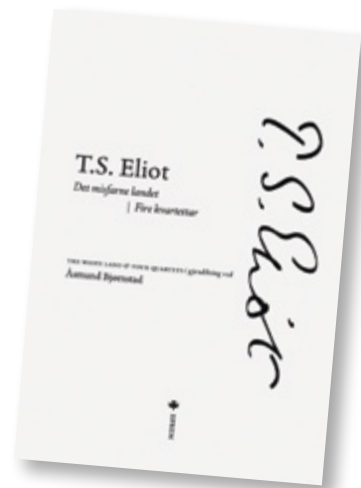
Eit plutseleg innsyn

Åsmund Bjørnstad si omsetjing av hovudverka til **T.S. Eliot** framkallar lysande landskap, skriv Eirik Fevang.

■ Ein kjenner frå første stund at Åsmund Bjørnstad si nye omsetjing av T.S. Eliots *Det misfarne landet* og *Fire kvartettar* er eit kjærleiksarbeid. Det må det nesten vere òg, for Eliot sine storverk er blant dei mest komplekse og krevjande engelskspråklege dikta som er skrivne i nyare tid. Å presentere begge to i nynorsk drakt krev soleis lidenskap. Og slik kjærleik treng vi meir enn nokon gong. I ei tid då det norske språket stadig vert fordumma og forflata, gjev ei slik omsetjing håp. Her møtest språkleg nyskaping og kreativitet. Det nyttar ikkje berre å forsvare og bevare språket, ein må alltid streve mot nye høgder, mot nyvinningar i språkdjupet om ein skal nå Eliot. Denne omsetjinga uttrykkjer nettopp ein ambisjon om å fornye nynorsken.

Det er fyrste gongen desse to verka er omsette til nynorsk. Berre dét er ikkje dårleg. Det er aldri lett å omsetje store diktarar, ettersom røysta deira ligg så tett på hjartet av språket det høyrer til, men Bjørnstad lukkast godt. Målet kan sjølv sagt ikkje vere å gjenskape den opphavlege musikken i Eliots engelsk, men å skape ein ny musikk ut frå det klanglege og rytmiske registeret i vårt eige språk, som likevel kling med Eliot. Opninga av del II i «Burnt Norton», den første av dei fire kvartettane, er eit godt døme på ei slik vellykka klangleg gjenskaping:

*Kvitlauk og safirar tyngar
akslingstreet i gjørma jord.
Strengen som i blodet gyngar
kling innunder inngrodde arr
og døyver gløymde krigars sår.
Dansen i vårt blodomløp,
i lymfers lyskrans, cellars liv,
er teikna inn i stjerners driv
Og stig til sommar i kvart tre
Vi svevar over sjevande tre
I lys på sinnrikt teikna blad
og nedi skogens skume grunn
spring villsvin og ein svinehund
sitt gamle mønsters ville jag
forsona under stjerners kor.*

■ bokmelding

T.S. Eliot:
Det misfarne landet
Fire kvartettar
Omsett av Åsmund Bjørnstad
Efrem, Follese
2026

Med ein ny språkleg musikk og rytme framkallar Bjørnstad Eliots lysande landskap og figurar. Han maktar ikkje heilt å gjenskape Eliots jambiske tetrameter, med dei fire taktslaga og vekslinga mellom trokéar og jambar, men rytmen er likevel tett på originalen samstundes som han flyt med sin eigen naturlege puls, og med kraft i eigne lysande ord: «lyskrans», «sinnrikt teikna blad», «skogens skume grunn». Bileta språket kallar fram ligg nære den engelske originalen, men for meg var det likevel som å oppdage eit nytt landskap. Det er ei herleg kjensle å oppleve *Four Quartets* på nytt og gå inn i Eliots verd att, men no gjort nærare mi eiga verd og horisont.

Mistar ein noko i denne omsetjinga? Ja, visse tolkingsmoglegheiter går tapt; til dømes når Bjørnstad omset «Human kind / Cannot bear very much reality» til «Menneskas slekt / toler ikkje særleg mykje verkeleg». «Reality» kan rett nok tolkast som noko som berre er «verkeleg»

Med ein ny språkleg musikk og rytme framkallar Bjørnstad Eliots lysande landskap og figurar.

EIT GRØDERIKT LAND: For fyrste gong er dei to hovudverka til T.S. Eliot omsette til nynorsk. Denne omsetjinga uttrykkjer ein ambisjon om å fornye nynorsken, skriv litteraturvitar Eirik Fevang.
Foto: Lady Ottoline Morrell / Wikipedia

i adjektivisk forstand, noko verkeleg framfor noko uverkeleg. Men for lesarar av Eliot kan «reality» også lesast som substantiv og kan bety «being», det djupare mysteriet ved tilværet, noko som ligg tett på det guddommelege, altså ikkje berre ein ting som finst, men røyndomen sjølv, som vi berre toler eit glimt av. Ved å bruke «verkeleg» skyvast ei slik tolking lenger unna. Valet til Bjørnstad er likevel fullt ut forsvarleg; kvar omsetjing må ta slike avgjerder, og må først og fremst ta omsyn til språket det blir omsett til. Og her har Bjørnstad godt lyrisk gehør, sjølv om eg framleis undrast over at han let visse engelske ord som «City» stå uomsette i *Det misfarne landet*, som i «Gravlegging av dei døde»:

*Uverkeleg City
under den brune skodda, i ei vinterdragning
fløynde ei mengd over London Bridge, så mange,
Aldri tenkte eg at døden gjort av med så mange.*

Gitt at diktet alt inneheld fleire språk, tysk og fransk, fungerer det likevel greitt. Gjendiktinga er i det heile skrive i eit syngjande og rikt nynorsk som opnar Eliots komplekse verd for ein ny generasjon Eliot-lesarar. Å lese Bjørnstad før ein går laus på den engelske origina-

len, vil opne opp fleire av dei vanskelege partia i begge dikta. Nynorsk er eit språk som oftast syng best i knappleiken, noko som passar fint for Eliots fragmentariske, konsentrerte og formstrenge lyrikk. Nokre plassar får det Eliot til å lyse på ein ny måte. Dette partiet treffe i alle fall meg med ei kraft som eg ikkje kjende då eg las originalen:

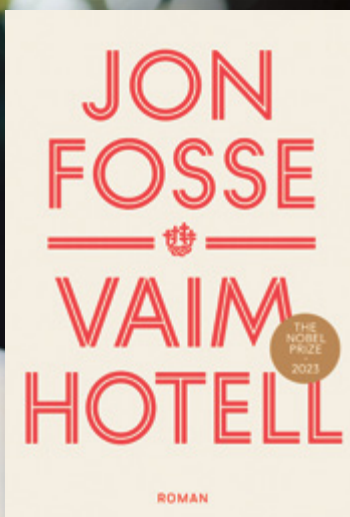
*For dei fleste av oss finst berre den uforvarande
Stunda, stunda i og ute av tida,
Eit plutsleg innsyn, fortapt i ei strime av solskin,
Vill timian usett, eller vinterlynet,
Eller fossen, eller musikk høyrst så djupt
At den ikkje er høyrst i det heile, men du
er musikken
Medan musikken varer.*

Å lese Eliots *Four Quartets* på engelsk vil for dei fleste norske lesarar krevje ein god del arbeid for at diktet skal opna seg og lyse i sin lutra venleik. Difor er det ei glede at ein no kan få enklare tilgang til desse dikta gjennom Bjørnstads lette, klanglege nynorsk. Med ein stil som vågar å vere språkleikande, gjev han oss ein ny inngang til Eliot som skil seg frå tidlegare bokmålsomsetjingar gjennom ei luftigare og lettare stemning.

Ei anna glede ved denne utgåva er Bjørnstads hjelpsame føreord, som gjer mykje for å gripe konteksten for den jamne lesaren som ikkje har tid til å setje seg inn i dei minutiøse detaljane i dikta. Og etterordet ved Mads Skram Lerø gjev oss ei klar og fin oversikt over Eliots dikting frå *Det misfarne landet* til hans seine dikting, inkludert kvartettane, og maktar å knyte saman liv og dikting utan å banalisere nokon av dei. Når eg neste gong skal introdusere Eliot for studentane mine på litteraturvitskap i Bergen, kan eg no oppmode dei til å lese Lerøs tekst og deretter omsetjinga til Bjørnstad før dei går laus på Eliots krevjande original.

I ei tid då estetisk kunnskap og litterært arbeid vert relativisert av kunstig intelligens, og all språkbruk og språkrikdom blir forflata, er Bjørnstad sitt verk eit lyspunkt. Dette er ei bok for alle som er interesserte i å sjå potensialet i nynorsk dikting i dag. Bjørnstad viser at det sjølv no, «undar vilkår som / verkar vilkårlige», er mogleg å oppnå ein språkleg renessanse, at språket vårt, som stundom kan synast å nærme seg slutten sin, berre er ved si byrjing.

EIRIK FEVANG
stipendiat i litteraturvitskap
ved Universitetet i Bergen

I SAL NO

JON FOSSE VAIM HOTELL

Ein mann legg seg inn på Vaim Hotell der vertinna Brita styrer på myndig vis. Kva er det med dette hotellet ved fjorden? Fiskesett, skulderveske, lommebok, bilnyklar, alt forsvinn, og noko dukkar opp att. Korleis kan det ha seg at Gjesten blir sett i arbeid og endar opp med å skifta lyspærer på alle romma?

MARIA PARR SJÅ, DER GÅR EIN BARNDOM.

OM LESAREN, LITTERATUREN
OG DET FORTALDE

Sjå, der går ein barndom er ei samling tekstar der Maria Parr tek oss med til det magiske landskapet barndom, til dei stemmene og forteljingane som inspirerte ho til å finne stemma si. Samlinga er ei kjærleikserklæring til biblioteka, til formidlarane og til alle dei som bidreg til å vide verda ut for lesarane.

[Samlaget.no](https://samlaget.no)

I SAL NO

Samlaget

LINDA EIDE LIVET ER EIT SPRÅKSJOV.

KVA SPRÅKET HAR
GJORT MED MEG

Linda Eide er hekta på språk. Det held henne vaken om natta og i gang om dagen. Bli med inn i dei språklege fenomena Linda er aller mest oppteken av, og få forteljinga om kva språket har gjort med henne. Heng med frå barndom til språksjov. Frå Fattern sitt sjømannsspråk til Besto sin svarabhaktivokal. Frå Linda er super til verre enn horer i havsnød. Frå sekundærkrenkt til reinspikka undertrykt. Frå journal-istutdanning til oppseing i NRK.

I SAL FRÅ 15. SEPTEMBER

GJENSYN: For fyrste gong sidan 2019 var Norsk Målungdom samla til ein ordentleg sommarleir. Denne gongen gjekk turen til Torvikbukta i Gjemnes kommune. Foto: Steinar Voldsund Fjeldvær

– Beste sommarleir på sju år

Med sodd, lodd og målpolitisk brodd vart årets største tilskiping ein braksuksess.

MARI KASLEGARD

■ 8. til 12. juli hadde Norsk Målungdom (NMU) sommarleir på Nordvestlandet folkehøgskule i Torvikbukta. Programpunkt som språkprat med Erlend Mørch, volleyballtevlings, bading, akustisk utekonsert og nordmøringar lokka 38 ungdommar til den idylliske leirstaden.

Ifølge leiar Sebastian Natvik overgjekk tilskipinga alle forventningar.

– Dette må vera den beste

sommarleiren i NMU på minst sju år! bryt han ekstasisk ut i debriefen på skrivarstova.

For ordens skuld; dette er også den første ordentlege sommarleiren målungdommen skipar til sidan 2019. Det var dermed berre ein av årets deltakarar som hadde vore på denne tilskipinga før.

– Eg har sakna sommarleir i NMU alle dei sju åra det ikkje har vore. Det var jo ein digital sommarleir i 2020, men der fekk eg ikkje vore med, seier Steinar Voldsund Fjeldvær frå Hitra.

Med unntak av at alle deltakarane frå tidlegare utanom han sjølv er byta ut, meiner han at innhaldet er mykje av det same.

– Det var veldig artig – og litt rart at det berre var nye folk. Sist gong var eg jo blant dei yngste på leir, og i år var eg eldst.

Det var god spreiding i demografien på deltakarlista, med ungdommar frå alle landsdelane og i aldersspennet 13 til 27 år. Den yngste av dei var Liv Torvund Måseide frå Ulstein.

– Eg visste ikkje heilt kva eg forventa, men eg tenkte at det kom til å vera kjekt, seier ho.

Det som enda opp med å bli dei beste minna frå leir, var ikkje nødvendigvis dei største programpunktene.

– Eg trur favorittane mine var dei små tinga, som å bade eller gå kveldstur.

– Eg har sakna sommarleir i NMU alle dei sju åra det ikkje har vore.

Steinar Voldsund Fjeldvær

■ leiarspalta

SEBASTIAN VINSENT NATVIK
Leiar i Norsk Målungdom

Eit forsvar av og for Nynoreg

■ Forsvaret er sett saman av menneske frå heile Noreg, mellom anna nynorskbrukarar. Gjer du teneste i grønt for å forsvare landet, må du tydelegvis finna deg i å leggja att språket ditt heime. I 2003 byrja Forsvaret å dela ut moderne, standardiserte ID-kort av plast til vernepliktige. Dei flunkande nye korta er tilpassa eit tospråkleg Noreg – der tospråkleg vil seia bokmål og engelsk.

■ Språkløva §14 seier at «statsorgan skal gjere skjema og andre sjølvbeteningsstenester tilgjengelege på bokmål og nynorsk samtidig. Dersom eit privat rettssubjekt krev at løyve og faste formular som direkte gjeld rettssubjektet, skal vere på anten bokmål eller nynorsk, skal statsorgan oppfylle kravet». Lova femnar mellom anna om identitetskort og pass.

■ «Namn» og «Noreg» er sett på hylla av Forsvaret. Det som kunne ha vorte ei raskt løyst fillesak har gått føre seg sidan eg sjølv vart fødd. Dei fleste sakene eg møter på i kvardagen som leiar for NMU er slike fillesaker. Det er studentar som ikkje får eksamensoppgåva på hovudmålet sitt, statlege institusjonar som skriv akkurat litt for lite på nynorsk, eller at eg får fartsbot på bokmål. Det er fillesakene som er kvardagen vår. Når lova allereie er på vår side, er det lett å verta vonbroten.

■ Fleire nynorskbrukarar har førstegangstenesta og forsvaret som sitt første møte med å vera i språkleg mindretal. Ein vert kasta inn i eit strengt hierarki kor kvar meinig kanskje ikkje får tid til å tenkja på sitt eige språk.

■ Rekruttar kjem frå både nynorsk- og bokmålskommunar. Forsvarsløftet på 115 milliardar kroner burde vera meir enn nok til å retta opp i ein over 20 år lang fillesak. Det er på tide at Forsvaret marsjerer i takt med språkløva.

Dine pengar kan gjera ein forskjell – bli målgåvegivar!

Norsk Målungdom

Scann QR-koden for å melde deg opp

■ kviss • Audun Skjervøy

- 1 Kjørtan Fløgstad fekk Nordisk råds litteraturpris i 1978 og gav prispengane til Noregs Mållag. Kva heitte romanen han fekk prisen for?
- 2 Korleis ville han at prispengane skulle brukast?
- 3 Jon Fosse er aktuell som manusforfattar for ein film. Kva heiter filmen?
- 4 Kva heitte Haakon VII før han blei konge i Noreg (dei to første namna held)?
- 5 Når blei Harald V signa som konge?
- 6 Same dagen som Olav V døyddde, sette USA og allierte i verk Operation Desert Storm. Var Noreg med i koalisjonen?
- 7 Kva kodenamn har USA på krigen mot Iran som braut ut 28. februar i år?
- 8 Er det meir eller mindre enn 30 gram salt per liter havvatn?
- 9 Kva kallar vi læra om hava med eit framandord?
- 10 Kva slags insekt er ein blinding?
- 11 Er flåtten eit insekt?
- 12 Kva romersk hærførar må alltid bite i graset for dei tapre gallarane Asterix og Obelix?
- 13 Pão de Açúcar er ein karakteristisk naturformasjon i ein søramerikansk storby. Kva by er det?
- 14 Islands EU-nei var eit nederlag for statsministeren i landet. Kva heiter ho?
- 15 Kva blir det dyrka mest av på landbruksarealet i Noreg?
- 16 Kva kornslag dyrkar vi mest av her til lands?
- 17 Dei sju største øyane i Fastlands-Noreg ligg i Nord-Noreg. Kva heiter den åttande største?
- 18 Kva anna nemning nyttar vi på iris (i auget)?
- 19 Kor stor del av året er det midt-nattssol på Nordpolen?
- 20 Det danske kongeskipet gjesta nyleg Noreg. Kva heiter det?

SVAR
1 Dolen Portland
2 til skulemålslærar
3 Kjørest
4 Christian Frederik (Carl Georg Valdemar Axel)
5 23. juni 1911
6 ja
7 Operation Epic Fury
8 Det er meir: 36 gram per liter (35 g per kg).
9 o seanografi
10 ein klegg
11 Nei, flåtten er ein mild og dermed eit edderkoppdyr.
12 Julius Cæsar
13 Rio de Janeiro (Sukkertoppen)
14 Kristrún Frostadóttir
15 gras (til høyr og grovfôr/surfrôr)
16 bygg
17 Hirta
18 regnbogehinna
19 hálvte året – frá vátjarmdøgn til haust-
20 Dannebrog

HØGT PRISA: Gunnhild Øyehaug held fram med å sanke gjeve prisar for forfattarskapen sin. I haust har ho fått både Samlagsprisen og Aschehougprisen. Ho er også aktuell med ei ny novellesamling, *Elskarane mine*, på Kolon forlag.

Foto: Kolon forlag / Helge Skodvin

Gunnhild Øyehaug får Aschehougprisen

Forfattaren Gunnhild Øyehaug er tildelt Aschehougprisen 2026 for forfattarskapen sin.

■ Gunnhild Øyehaug (f. 1975) er vaksen opp i Ørsta, og bur no i Bergen. Ho debuterte med dikt-samlinga «Slaven av blåbæret» i 1998, medan den første romanen «Vente, blinke» kom i 2008 og inspirerte 2015-filmen «Kvinner i for store herreskjorter».

I 2026 er ho aktuell med boka «Elskarane mine», som blir gitt ut på Kolon forlag.

– Ein forfattar som gjennom heile virket sitt har oppheva grensene mellom det verkelege og det fantastiske, seier juryen om prisvinnaren. Som forfattar bruker Øyehaug språket til «å stokke om på det vi kjenner», sa jurymedlem Carline Tromp i pristalen.

– Prisvinnaren i år tør å gjera slikt, fordi ho trur på litteraturen, sa Tromp, som peika på at Øyehaug også «gjer eit stort arbeid med å opna og spreia han gjennom essay om kunstnarar og forfattarar og i verk som leikar med litteraturhistoria».

– Menneska som folkeset dei særegne universa hennar, balar med dei spørsmåla vi alle må bala med: Er det nokon som ser meg? Er det nokon som elsker og forstår meg? Kan vi kjenna kvarandre, kan vi kjenna røyndommen – og kva om vi ikkje kan det?

Prisen er på 100.000 kroner og ein kopi av fonteneskulpturen «Evig liv» av Ørnulf Bast. Originalen står i fontena på Sehesteds plass mellom forlagshusa Aschehoug og Gyl-dendal.

NPK

... og Samlagsprisen

Gunnhild Øyehaug får Samlagsprisen 2026 på 50.000 kroner. Ho blir òg heidra med eit dagseminar i Dale i Fjaler 25. september.

■ – Øyehaug får prisen for sitt omfattande forfattarskap, og det

viktige bidraget hennar i ulike literære sjangrar som ho tøyer og eksperimenterer med. Øyehaug fører eit solid og utforskande nynorsk, med utfordrande og absurde literære framstillingar, heiter det i grunngjevinga frå juryen.

Samlagsprisen er ein årleg pris som går til ein forfattar

som skriv nynorsk, uavhengig av forlag. Prisen vekslar annakvart år mellom å gå til ein forfattar som skriv sakprosa, og ein som skriv skjønnlitteratur. Juryen i år har vore Gunnstein Akselberg, Ingvild Bræin og Erling A. Westgaard Flote.

NPK

Amalie Skram-prisen til Maria Parr

Forfattar **Maria Parr**, som er kjent for ei lang rekkje kritikarroste barnebøker, får Skram-prisen. Det er tredje året på rad at prisen går til ein forfattar som skriv på nynorsk.

Juryen grunngjev tildelinga slik: «Menneskekunnskapen, det sosiale blikket og den språklege krafta plasserer Maria Parr ikkje berre blant dei aller fremste forfattarane våre, men også solid i tradisjonen etter Amalie Skram.»

Juryen skriv vidare: «I Maria Parr sin forfattarskap blir barnet tatt på største alvor. Parr utforskar barnet si verd som ein arena for store kjensler, moralske val og etisk ansvar. Bøkene er likevel aldri moraliserande. Med eit varmt hjarte for dei aller minste viser Parr barna at dei kan ha både handlingsrom og handlekraft, gjennom ugloymelege karakterar fulle av liv og originalitet. Parris solide, literære språk gjer romanane særseleverdige for både store og små lesarar.»

JHG

■ kryssord nr 3 • 2026 • Einar Søreide

19 AV 169	ORD- TAK	SKUGGE FOR- FATTAR	SPØRJE PENT ORDNE	AVKOM	EUR. BY	IKKJE BLÅSE KALDT	HAR	ORDREN	AM. BIL- PRODU- SENT	VISS VEMOD	NO.FORF.	RIKING	MANN MELD- INGA		HENTE	OMRÅDE	KNEISE EKTE
DØGN- DEL																	
DRIKKE															UHØVLA		
PREP.															TRAUA		
							RE- PRISE		SATS INN- FALLET								
				SIMPEL BYG- NINGEN							TVILYD LYKT		RENNE SJØLV- DYRKING				
TVANG- EN						KVINNE				VENTAR LIKE						SPELTE	
HOVDYR						TVISYN											
BASTANT												EINS- ARTA					
TVERR												I DAG FREIST- INGA			ARTIKK- EL EI MARI		
SLIT						KNUSE											
KANTON			LOKKA MED EPLE		FOR- DOMS- FRI					STONE KULTUR- PLANTE		FUGL					
					MÅLTID FØLGJE				LABB VINTER- BUSTAD								
DYRET				SMERTE			BENK LEIAR- EN	MARINA TDL. NM- LEIAR					KVINNE SLAGA				SIMLE
MIDT- STYKKE				PERIODE													
HAKKE							HAR SPORA AV?									STENG	
LIKE																	
DRIKKE			OVER- SJÅ	BUSK GRYTER					RESI- DENS- ANE					SVELLE ENDE			
						FØRA DYRA OM				UFIN MANN	HUNDE- GARD	LIKE			GRESK BOKST. SPIRE		
SPOR- VOGN																	
MERKE	PÅ NYTT																
TORE REN- BERG- ROMAN				NABOAR		FAMILIE	TANG GJEKK I FLOKK					KLOVN DESS- ERT					EITT AV SJU SLAG
PARTI																	
FAST					NUPPA LIKE				BEND IKKJE				NABO- AR		NABO- AR	RETNING	
					TENE					HJORTE- DYR PARTI			VEGG				
VERDS- BORGAR				HELGE TORVUND BYGD													
LIKE																	

■ løysing • Nr. 2 – 2026

KAMP- SÅK FOR MÅL- LAGET	TRILL DREIEM	R	TRAK- TATANE	VE- MODIG	PRON- KVINNE	H	O	PRON- KVINNE	N	O	A	GATA/PROSSA KJENT- MANN	ANG- GALLER	ENKELT SVAARE	M	NAB- KVINNE
AV- STERING ING	S	I	D	E	M	Å	L	S	O	P	P	L	Æ	R	I	N
TEMA	I	S	O	L	A	S	J	O	N	A	P	O	T	E	T	R
INN- SKO	S	A	K	E	R	E	T	N	A	S	T	A	N	G	E	
MOTOR- KRYSS- ART	T	R	A	K	E	R	A	T	N	A	L	E	G	A	L	T
BIL- BRIK	E	P	R	O	N	M	I	N	L	A	S	N	Y	T	E	
K	M	O	S	E	S	I	D	L	E	N	G	V	E	M	A	R
ND	K	R	A	N	K	T	R	A	S	E	N	E	K	V	E	
NE	D	I	T	R	E	V	I	R	E	T	O	M	R	Å	D	E
FA	E	D	A	M	E	G	R	E	K	A	S	M	A	R	I	T
SV	T	S	V	J	U	K	S	E	M	A	K	A	R	S	T	E
S	K	I	B	O	T	N	K	Å	E	N	I	L	A	M	I	N
P	A	N	E	L	I	R	L	A	M	I	N	E	R	T	E	
F	L	D	R	E	V	I	E	B	I	S	T	R	O			
STILLE NO FOR GRUPPE	E	I	N	M	E	S	T	M	E	R	K	E	S	O	N	
NAB	T	N	T	A	N	K	A	L	K							
R	O	A	S	L	P	A	N	E	B	A	U	T	A			
S	K	A	M	S	L	Å	M	A	N	A	R					
BARNE- VERNE- EIT	T	R	O	K	E	S	T	R	U	P	E	N				

Vinnarar av kryssord nr. 2, 2026:

1. Anne Helen Korterud, Mysen
2. Odd-Egil Gundersen, Oslo
3. Tonje Fjeld Hæreid, Leikanger

Send løysinga til:

Noregs Mållag
Dronningens gate 22
0154 Oslo

eller e-post:

norsk.tidend@nm.no

Heile kryssordet må sendast inn.

Frist: 9. november 2026

Merk sendinga «Kryssord».

Rett løysing kjem i neste utgåve.
Tre vinnarar vert trekte ut og får
ein fin premie.

Namn :

Adresse:

Postnummer/-stad:

Tusen takk! Mellom 27. mai og 2. september fekk Noregs Mållag 375 815 kroner i gåve. Gåvene er veldig viktige bidrag til arbeidet vårt for nynorsken. Vil du gie oss ei gåve, set me stor pris på det. Bruk gjerne giroen som følgjer med avisa, eller vips eit valfritt beløp til 90540. **Takk!**

**MÅLGÅVE MED
VIPPS:
90540**

AUST-AGDER MÅLLAG

Gerd Fosse Hovden
Gudrun Haugen
Håvorsen
John Gustav Johansen
Björg Marie Krog
Kleiven
Per Bernt Knudsen
Karl Kråkedal
Ragnar Kaasa
Ingebjørg Lauvstad
Hans-Olav Lauvstad
Ragnhild Olavsdatter
Nomeland
Rune Nylund
Signe Alise Olstad
Sigrid Bjørg Ramse
Johannes G. Torstveit
Helge Ove Tveiten
Olav Vehus
Jens Vellene

AUSTMANNALAGET

Karianne A. Aam
Gunnhild Torvik
Bekkedal
Syver Berge
Trond Berget
Anders Bjørge
Jon Steinar
Bredeveien
Jostein Brenden
Anna Bryhn
Tor Johannes Einbu
Ingvild Marie Eknes
Tordis Irene Fosse
Anders G. Fretheim
Kristin Fridtun
Randi Therese Garmo
Odin Hagen
Trond Harkjerr
Magnhild Harsheim
Asle Heggheim
Gaute Elvesæter
Helland
Bjarte Hole
Odd Reidar Hole
Olav Jenssveen
Helene Strand
Johansen
Dag Johansen
Ola Jonsmoen
Agnethe Jovall
Kristin Kirkestuen
Arnfinn Kjelland
Turid Kleiva
Gjertrud Klaape
Inger Margrethe
Kyllingstad
Anders Jan Larsson
Ingrid Hanna
Johanne Laugslet
Nils Kristian Lie
Mari Lien
Asgeir Lilleås
Egil Myhre
Inger Margrete Myhre
Øyvind Nordli
Jørgen Norheim
Odd Arne Nustad
Ola Magne Robøle
Oddvar Romundset
Tor Sandbu
Ivar Schjølberg

Jakup Skjedsvoll
Arne Skuterud
Nils Steinar Slapgård
Liv Solheim
Thorvald Christian
Holtan Sæhlie
Reidun Ramse
Sørensen
Ottar Uglum
Olav Veka
Magne Velure
Berit Østmoen
Bjarne Øygarden

BUSKERUD MÅLLAG

John-Ragnar Kvam
Aarset
Karin Arnesen
Bjørn Bakken
Niri Baklid
Maria Høgetveit Berg
Hege Elisabeth Falck-
Andersen
Helge Anders Feet
Oddrun Grønvik
Einar Hanserud
Björg Kari Brattåker
Håheim
Lars Erik Jacobsen
Torill Johanne
Kvalvågnes
Ingunn Asperheim
Nestegard
Odd Oleivsgard
Anne-Line Ringhus
Øystein Rosse
Ola Ruud
Roger Ryberg
Anne Åker Rønnestad
Kirsten Skarlund
Margit Skringd
Nils Ove Svengård
Einride Tinjar
Sigrun Torsteinsrud
Øystein Velure
Åse Wetås

FYLKESMÅLLAGET VIKVÆRINGEN

Bergfinn Aabø
Kjetil Aasen
Ruth Amdahl
Børre Austmann
Olav Befring
Ole Håvik Bjørkedal
Reidar Bjørnerheim
Dag Aga Blokhuis
Reidar Borgstrøm
Åsulv Edland
Bjarte Erdal
Kirsten Osmo
Eriksen
Brit Ragnhild Øydn
Fisknes
Ingvar Fleten
Jon Fosse
Ulrich Furthmüller
Tor Gabrielsen
Anne Birgitte
Gabrielsen
Tom Kristian
Grimsrud
Lars Grinde
Gunnvald Grønvik

Karl S. Halse
Ola M. Heide
Mildrid Helland
Sigrun Heskestad
Kjell Peder Hoff
Erling Hokstad
Roger Malvin Hole
Kjetil Torgrim
Homme
Karin Strand
Hovbrender
Marit Hovdenak
Olav Høgetveit
Ingeborg Hauge
Høyland
Erling Indreeide
Øystein Jetne
Gyda Jørstad
Trond Knudsen
Harald Sverdrup
Koht
Bård Kolltveit
Dagrun Kvammen
Gunhild Kvålgard
Per Olav Lande
Tor Einar Ljones
Trond Øivindsson
Lunde
Anders Lunnan
Gro Lystad
Björg Mannes
Eldrid Midttun
May Johanne Molund
Per Helge Mork
Finn Måge
Johan Nedregård
Øystein Njål Nordang
Åse-Sigrunn Nyland
Ivar Nagelgaard
Omenås
Torgeir Ose
Sylvi Penne
Anne Perstølen
Yngve Rekdal
Arild Magne Rekdal
Asbjørn Roaldset
Gunnar Rusten
Asbjørg Engebø
Rystad
Turid Rønning
Kari Rysst Seemann
Gunnvor Fykse
Skirbekk
Arve Skutlaberg
Sigrid Skålnes
Gøril Aasen Slinde
Paul Morten
Snellingen
Ivar Solheim
Idun Stokka
Einar Strømmes
Oddmund Svarteberg
Kristin Margrethe
Syvertsen
Anne Joronn Sætre
Jostein Sønnesyn
Liv Ruud Thorstensen
Halvor Tjønn
Øystein Tormodsgard
Audun Orten Trovåg
Sverre Tusvik
Inger Tveit
Johan Kristian Tønder
Ivar Vasaasen

Werner Vesterås
Per Ivar Vaagland
Møyfrid Sylvi
Wergeland
Håkon Ørjasæter
Kristen Øyen
Trygve Åslund

HORDALAND MÅLLAG

Kristine Nymark
Aasen
Livar Aksnes
Arne Andersen
Åse Angeltvedt
Arnfinn Jørgen Ansok
Anne Line Asphaug
Marianne Bakketun
Lillian Ballestad
Leidolv Berge
Maria Severine
Øvstebø Berge
Arild Berge
Veslemøy Berge
Kristen Bergsvik
Eli Bergsvik
Ansgar Bjelland
Tor J Bjørgaas
Lars O. Bleie
Kolbjørn Blikås
Oddbjørn Borge
Arne Brattabø
Reidar Bremerthun
Bjarte Brundtland
Endre Otto Brunstad
Aud-Sissel Bøe
Liv Clement
Vigdis Digernes Dahl
Arve Dale
Knut O. Dale
Kristian Djuvslund
Inge Draugsvoll
Jenny Dugstad
Sigbjørn Dugstad
Inger Dysvik
Eli Roseth Eik
Eirik Ingolf Eldøy
Yngve Endal
Øystein Erstad
Nils Olav Bratholmen
Fedje
Bergit Utne Fjelde
Sverre Fjell
Silje-Margrete
Fjærtøft
Harald Forland
Harald Frønsdal
Mathias Furevik
Knut Martin
Fylkesnes
Grethe Lie
Gammelsæter
Jostein Gimmestad
Bjarte Gjellesvik
Paul Kåre Gjuvslund
Knut Gramstad
Jostein Grov
Endre Grutle
Solveig Grønlien
Sigrid Gunnarskog
Alvhild Halleraker
Anne-Lise Halveg
Eli Hanto
Lars Ove Olafsson
Harnes

Einar Hauge
Andreas Haugland
Marit Karin
Haukeland
Åshild Haukås
Torbjørn Haukås
Svein Heggheim
Sigbjørn Heie
Bjarte Helle
Knut Johannes
Helvik
Jan Kåre Henriksbø
Kjartan Hernes
Atle Hevrøy
Olrun Hild Hillestad
Anne Marta Hillesøy
Marit Hjartåker
Eivind Hjelle
Astrid Hjeltnes
Frode Hjertnes
Kåre J. Hole
Grete Oline Hole
Arnfinn Hopland
Truls Horvei
Oddmund Hus
Terje Husby
Martha Hægstad
Torunn Høie
Geir Instanes
Johanne Telnes
Instanes
Ingrid Helena
Jondahl
Randi Jåstad
Ingunn Johanne
Karlsen
Olav Kobbeltveit
Ståle Kolbeinson
Helga Kolstad
Knut Jørgen
Kvilhaugsvik
Ane Landøy
Torfinn Langelid
Stig-Martin Liavåg
Ingmar Lid
Terje Lie
Kari Lien
Torggrim Ljones
Kari Lloyd
Arve Lothe
Bjørn Tore Lunestad
Einar Lygre
Torun Lyssand
Audun Lødemel
Torstein Lønning
Frode Mannsåker
Benedicte Stephanie
Meyer
Torlaug Eitrheim
Midtbø
Helga Askeland
Mjelstad
Lillian Morvik
Jostein Mykletun
Einar Myster
Nils Mæhle
Eldbjørg Møllerup
Marit Nedreli
Eli Karin Nerhus
Arne Olav Nilsen
Øyvind Per Norang
Odd Jøran Oldervik
Agnar Omvik
Åse Opheim

Aud Oppedal
Anfinn Otterå
Olai Otterå
Johnny Ottar
Pedersen
Svein Ove Ramsdal
Arild Reigstad
Astrid Oddbjørg
Reigstad
Berit Reinsaaas
Lars Riise
Margreta Rønning
Inger Marie Saltnes
Trygve Sandven
Helge Sandøy
Mons Ole Dyvik
Sellevoid
Adaline Simonian
Olav Johannes Skeie
Arne Skjerven
Harald Skorpen
Kaare Skaala
Kari Smith
Jostein Småbrekke
Harry Solberg
Turid Solberg
Ragnhild Edith
Solvang
Idar Stegane
Arjen L H Stolk
Gerhard Inge Storebø
Magnus Ausland
Storesletten
Rolf Sigmund Sunde
Liv Sundheim
Åshild Sveinsgjerd
Solfrid Marie Sylta
Lars Børge Sæberg
Ingebjørg Dønhaug
Sæbø
Leiv Sæbø
Olav Sønnesyn
Øyvind Teigen
Johan Torekoven
Torgeir Torvik
Erlend Trones
Harry Tunestveit
Hans Tveit
Solfrid Tufte Tyssen
Oddbjørg Ulveseth
Brit Valland
Unni Urdal Vedå
Amund Velure
Randi Vengen
Jon O. Veivle
Hege Eide Vik
Solbjørg Vik
Knut S. Vikør
Inger B. Vikøren
Ingebjørg Viste
Anne Wang-
Andersen
Lars Arve Worren
Nils Ivar Østerbø

KARMSUND MÅLLAG

Torunn Alnes
Anne Elise Bakkevig
Anne-Gunn
Bjørnevik
Reidun Dyrseth
Siri Eikemo
Dorthea Sofie Erøy
Grete Fedøy

Marit Færevåg
Trygve Handeland
Torill Borge
Horneland
Olav Torfinn Jondahl
Svend Kjetland
Solveig Lunde
Signe Lønning
Karin Molvik
Agnar Ståle Naustdal
Johannes Ness
Lars Gunnar Oma
Geir Ragnhildstveit
Berit Sandve
Trygve Sandvik
Knut Selsaas
Helge Skarestad
Ernst Arne Sælevik
Jon Olav Velde
Åsmund Vinje
Marit Wikstrøm

NORDLAND MÅLLAG

Kåre Belsheim
Marit Bolle Brustad
Arne Buene
Jan Gaute Buvik
Jakob Eitrheim
Jan Hana
Gro Marit Hellesø
Brigt Kristensen
Rune Odyssevs
Madland
Tore Moen
Ståle Paulsen
Hege-Rosita
Sandholm
Jon Tørset
Arne Harald Tøsse

NORDMØRE MÅLLAG

Magnar Almberg
Jon Kristian Aune
Kjellaug Brørs
Arild Drøivoldsmo
Sverre Hatle
Johan Sigmund
Heggem
Jon Samuel Håbrekke
Liv Klaksvik
John Harry Kvalshaug
Hanne Kvitberg
Olav K. Lien
Oddvar Moen
Henry Opland
Dordi R. Ormset
Björg Reiten
Else Straumsvåg
Rolv Sæter
Eirik S. Todal
Elen Maria Todal
Per Utne
Lars Wiik
Kirsti Orheim Ås
Inge Ås

ROGALAND MÅLLAG

Kjell Aardal
Gunnleiv Aareskjold
Anne Sofie Aarflot
Torstein Aartun
Sigmund Andersen
Øydis Antun
Aslaug Astad
Lars Egil Bakka
Johannes Bakka
Bjarte Birkeland
Per Aksel Birkeland
Ola Birkeland
Trygve Brandal
Geir Sverre Braut
Kirsten Marie Bue
Jan Inge Buene

Alf Jan Bysheim
Gerd Helen Bø
Berit Blikra Egeland
Ellen Einervoll
Anne Farbu
Lars Olav Fatland
Solveig Moe Fisketjøn
Ingrid Fiskaa
Rune Folkvord
Ove Harald Fossen
Otto Laurits
Fuglestad
Ingrid Gjesdal
Endre Gjil
Sigve Gramstad
Kjell Grude
Egil Harald Grude
Kari Ingfrid
Hatteland

Sverre Haver
Erik N. Havrevoll
Astrid Heigre
Torleiv Helland
Halvard Helseth
Tom Hetland
Kjell Birger Hetlelid
Rasmus Hidle
Arvid Horpestad
Jane Valaker
Høgalmen
Arna Høyland
Odd Arne Jakobsen
Magne Jakobsen
Tore Joa
Anne Martha
Kalhovde
Magnar Kartveit
Frode Kinserdal
Magnhild Meltveit
Kleppa
Anne Margrethe
Kolnes
Tore O. Koppang
Nils Ingvar Korsvoll
Herborg Kverneland
Reidar Kydland
Hallgeir Langeland
Magnhild Lid
Arne Lynghjem
Karen Margrete
Eikenes Mestad
Reidar Nesheim
Svanhild Olianna
Nessa
Ingjerd S. Nicolaysen
Knut Norddal
Øyvind Nordsletten
Karine Ramsland
Nærem
Signy Nærheim
Leiv Olsen
Berit Irene Oltesvik
Åshild Osaland
Marit Osland
Audun Rosland
Magne A. Roth
Torhild L. Rørheim
Frode Sandve
Irene Sel
Jostein Selvåg
Haldis Sjø
Ragnfrid Johanna
Skavland
Ingeborg N Skjærpe
Møyfrid
Skrettingland
Martin Skrettingland
Målfrid Snørteland
Tom Soma
Hans Spilde
Gaute Steinnes
Audun Steinnes
Inge Kristian Sunde

Eg gjev mål-
gåve, så sant eg
kjem på det.

Jon Fosse

Brit Harstad Sværen
Hogne Sønnesyn
Liv-Sigrd Taylor
Kurt Tunheim
Aslaug Marie
Undheim
Jone Vadla
Knut Vadla
Ottar Vandvik
Astrid Apalset Vassbø
Arve Vedvik
Atle Ingar Vold
Viggo Østebø
Tone Årtun

ROMSDAL MÅLLAG

Ingar Aas
Dagrun Gjelsvik
Austigard
Harald Baldersheim
Leif Erik Bolsø
John Ekroll
Live Garmo
Hatlebak
Kåre Magne
Holsbøvåg
Harald Krøvel
Arnhild Digernes
Krøvel
Halfdan Marøy
Astrid Skarsbø
Sven Erik Skarsbø
Britt Elise Skram
Marit Straumsheim
Kåre Vold
Roald Øygard

SOGN OG FJORDANE MÅLLAG

Lise Aasen
Venke Bakken
Ingunn Balevik
Gunhild Kofoed
Bekkelien
Eiliv Berdal
Olaug Marie Bjelde
Ragnhild Lovise
Bjørlo
Aase Brekke
Toril Bruvik
Gyda Bøtun
Jakob Devik
Nils Distad
Tryggve Dyrvik
Tor W. Eikemo
Arne Eikenes
Kjell Erik Eldegard
Ingebjørg Erikstad
Inger Eikeland Flåten
Sverre N. Folkestad
Kjellrun Fossdal
Edny Fossheim
Rigmor Frøyen

Ola Fugle
Siri Bente Fuhr
Ottar Færøyvik
Håkon S. Giil
Oddvar Gjelsvik
Arne Gjeraker
Dagfrid Grepstad
Knut Henning
Grepstad
Audun Hammer
Oddlaug Hammer
Hans Haugen
Bjarne Havro
Jon Heggheim
Laila Hellem
Olin Johanne Henden
Gudrun Herstad
Helga Hjetland
Marianne Hoff
Ragnar Hove
Liv Husabø
Nils Husabø
Målfrid Husnes
Birte Husum
Reidun Bergitte
Håland
Jarle Martin Håland
Martha Systad Iden
Toril Jakobsen
Ingunn Kandal
Ola Kjørstad
Aage Kvendseth
Liv Janne Kvåle
Bjarne Kaarstad
Björg Ladehaug
Øystein Lavik
Rune Løtsberg
Kolbjørn Løken
Synnøve Melvær
Terje Erik Moe
Knut Moen
Ragnhild Skogen
Molde
Marian Georgsdotter
Mundal
Kjell Myklebust
Randi Bjørg
Myklebust
Knut Ole Myren
Olav Nedrebø
Gudlaug Nedreliid
Gunnvor Ness
Julie Kristine Ness
Astrid Marie Nistad
Ivar Bjarte Nord
Kolbjørn Nord
Johan Nordvik
Stein Bugge Næss
Per Scott Olsen
Esther Ndayizeye
Phillibert
Jon Ramstad
Tordis Randmo

Eli Johanne Sefland
Reite
Sæmund Kjetil
Rindal
Jostein Risa
Kåre Risholm
Henning Leiv Rivedal
Signe Marie
Rønnekleiv
Jakob Rønnekleiv
Bjørn Rørtveit
Steinar Røyrvik
Arve Sandal
Erling Sande
Margret Sande
Margot Sande
Jorunn Sandvik
Marta Kari
Schawllann
Anders Skarestad
Einar Skeie
Annlaug Sognnes
Synneva Kolle
Solheim
Marit Solheim
Kirsti Solheim
Stegane
Irene Stokker
Geir Liavåg Strand
Åse Sognnæs
Strandos
Magn Jarl Stubhaug
Bård Støfringsdal
Thea Sunde
Sigrid Svartefoss
Kari Malmanger
Svedal
Gunnhild Systad
Jorunn Systad
Bodil Bjørlo Takle
Herfinn Takle
Helge Thue
Ivar Jostein Tjugum
Marit Breillid Velle
Oddfrid Vereide
Lars Øyvind
Vikesland
Oddhild A. Voll
Sverre Volle
Wenche Wie
Ottar Wiik
Liv Østrem
Magni Øvrebotten
Vidar Åm

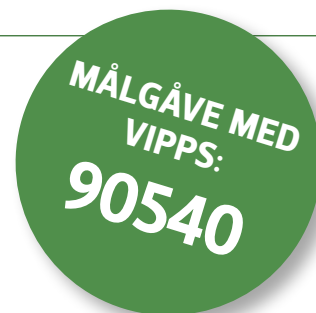
SUNNMØRE MÅLLAG

Inger Aarflot
Kristian Almås
Jarle Bakken
Idun Schawllann
Barsnes
Ingunn Bergem
Veronika Bonaa
Hilde Brænne
Ole Arild Bø
Norunn Margrethe
Dimmen
Steinar Dimmen
Siv Dimmen
Magne Drabløs
Sverre Drege
Marit Veiberg Eide
Ann Britt Våge
Fannemel
Jørund Fet
Gerd A. Vik Flø
Gunn Berit Gjerde
Andre Gjerde
Tore Gjære
Arne G. Grimstad
Øystein Grønmyr
Aashild Haugland
Haram

Elisa Giskeødegård
Hareide
Severin Haugen
Ingunn Haus
Jan Heltne
Jorunn H. Henriksen
Erna Anne Hjelle
Sigrunn Heggheim
Hovde
Annika Hove
Kirsten Hundvebakke
Reidun Hunnes
Astri Hunnes
Ingrid Runde Huus
Lars Innvik
Knut-Johann
Jørgensen
Ottar Kaldhol
Jakob O. Kjersem
Terje Kjode
Jostein Korsnes
Rune Kvalsund
Audun Kvalsvik
Stein Olav Kvalø
Odd Larsen
Arne Lerheim
Sølvi Woldsund
Myrhol
Brynhild Kåra Lund
Notøy
Synnøve Nymark
Aasen
Trine Naadland
Lars Omenås
John Osnes
Bjørnar Osnes
Britt Oterholm
Grete Strand Rekdal
Solveig Eldrid
Risbakk
Ottar Rogne
Gunder Runde
Olga Støylen Runde
Anni Selma Rusten
Magnar Rønstad
Reidar Skarbø
Else Synnøve Skarbø
Jarle Solheim
Endre Standal
Arnhild Sæther
Anne Grete Sætre
Geir Steinar Tandstad
Asgeir Tandstad
Asbjørn Tryggstad
Hildegunn Ulla
Solveig Ulstein
Randi Flem Ulvestad
Svein Vedeld
Jorun Våge Vestnes
Åse Irene Vestre
Eldrid Vik
Sveinung Walseth
Bastian Weiberg-
Aurdal
Knut Ytterdal
Kjell Arne Årseth

TELEMARK MÅLLAG

Sveinung Astad
Lars Bjaadal
Halgeir Brekke
Margit Rui
Christenson
Tjostov Gunne Djuve
Olav Rune Djuve
Per Espeland
Olav Felland
Sigrid Fonnliid
Sigrid Fundlid
Anne Karin Funner
Asbjørn Gardsjord
Oscar Johan Garnes
Hans Magne Gautefall

Nils K. Gjerde
Gunhild Marthe
Gundersen
Asbjørn Nes Hansen
Kristian Ihle Hanto
Ingebjørg Hanto
Henning Hanto
Tone Sem Hovda
Hallgrim Høydal
Margit Ims
Halvard Jansen
Arne-Birger
Knapskog
Kjetil Langåsdaalen
Tove Løyland
Sigrun Garvik Moen
Randi Nordskog
Jakob Olimstad
Inger Helene Olsnes
Kari Rustberggård
Børre Rønningen
Per Skaugset
Olav Solberg
Margit Ryen Steen
Kristin Stensholt
Einar Leiv Søreide
Olav Teigen
Bergit S. Telnes
Olav Tho
Anne Elise
Thorvaldsen
Torkjell Tjønn
Kari Tveit
Alf Torbjørn Tveit
Erland Tveiti
Borgny Slettemoen
Tøfte
Tor Valle
Einar Versto
Kjell Vistad

John Olav Vaa
Halvor Øygarden
**TROMS OG FINNMARK
MÅLLAG**
Nils Aarsæther
Bente Benjaminsen
Per K. Bjørklund
Terje Christoffersen
Nils Dannemark
Bjarne Eilertsen
Torgeir Engstad
Lillian Bernes Hay
Kjell Heggelund
Olav Gaute Hellesø
Olaug Husabø
Kjellaug Jetne
Ragna Kvendset
Ellen Skjold Kvåle
Eirik Liland
Tyra V. Mannsverk
Oddrun Molvik
Atle Måseide
Kjell-Per Nilsen
Ole Edgar Nilssen
Ove Arild Orvik
Guro Reisæter
Ingrid Russøy
Sunniva Skålnes
Anne Marta Steinnes
Greta Tjelle
Åse Utkilen
TRØNDERLAGET
Reidar Almås
Inger Berit
Angermund
Egil Ingvar Aune
Ivar Austrheim
Håvard Avelsgaard

Randi Avelsgaard
Gunnar Olav Balstad
Kjell Bardal
Ivar Berg
Karl-Ove Bjørnstad
Olaug Denstadli
Tore Fagerhaug
Jan Finjord
Asbjørn Folkvord
Kjell Harald
Fredrikson
Arne A. Frisvoll
Anders Gjelsvik
Oddbjørn
Gorsetbakk
Liv Haugen
Kjellrun Hersund
Målfrid Hyrve
Kjell Håve
Sigrid Haavik
Inger Sandvik
Jarstein
Olav Kuvås
Per Knut Kvande
Kirsti Årøen Lein
Björg Lund
Lars Kolbjørn Moa
Håvard Moe
Tore Moen
Hermann Moshagen
Magne Måge
Ingrun Norum
Idar Næss
Solveig Otlo
Helge Raftevold
Herman Ranes
Olaug Reitås
Rutt Olden Skauge
Oddny Pauline
Skeide

Åsmund Snøfugl
Arnt Stavseth
Erna Svarte
Per Johan Sæterbakk
Svein Bertil Sæther
Sverre Sævareid
Jan Sørås
Torbjørn Tranmæl
Ann-Merethe
Voldsund
Ellinor Wisniewski
VALDRES MÅLLAG
Björg Berge
Olav Gullik Bø
Jan Espeliødegård
Margit Fuglehaug
Ove Haugen
Ingunn Hommedal
Bjørn Vegard
Johnsen
Nils H. Leine
Björg Lerhol
Anders Lunde
Torodd Lybeck
Liv Aslaug Myhre
Nils Rogn
Nils Petter Røed
Marit Eltun Svendsen
Knut Tjelle
Per Gunnar Veltun
Kari Bø Wangensteen
Berit Matre
Ødegaard
VEST-AGDER MÅLLAG
Arna Berg
Tove Berulvson
Anne-Berit Erfjord
Betsy Folkvord

Svein Harald Follerås
Randi Lohndal
Frestad
Elisabeth Geheb
Ole Steffen Gusdal
Berit Fiskaa
Haugjord
Magne Heie
Tone Lohndal
Hogstad
Ola Reidar Haaland
Olav Torgny Hårtveit
Oddvar Jakobsen
Solveig Katterås
Inge Klepsland
Målfrid Lindeland
Sylfest Lomheim
Nils Salvigsen
Birgit Stallemo
Asbjørn Stallemo
Eva Haugen
Sørgaard
Vidar Toreid
Aslaug Verdal
Halgeir Verdal
Gunnar Vollen
ØSTFOLD MÅLLAG
Asgeir Bjørkedal
Ole Johan Bjørnøy
Stig Anders Halse
Arne Kvernhusvik
Per Thorvald Larsen
Jan T. Pharo
Jørn Egil Zøllner
YRKESMÅLLAG
Anne-Marie Botnen
Eggerud
Morten Elster

Olav Furnes
Kristian Hagestad
Sissel Hole
Eirik Holten
Kjell Harald Lunde
Arne Exner Nakling
Olav Norheim
Borge Otterlei
Jon Ovrum
Linda Plahte
Frode Ringheim
Lars Helge Sørheim
Harald Thune
Turid J. Thune
Sigrid Tyssen
Harry Valderhaug
Birger Valen
Vidar Ystad
**BEINVEGES
INNMELDE**
Marit Einrem
Asbjørn Leonhard
Hansen
Egil Andreas Helstad
Robert Hermansen
Johannes Hjønnvåg
Herborg Lillebø
Ronny Rognhaugen
Gaute Sigmundsen
Tryggve Valberg

KRAMBUA

Stø målarbeidet med ein handel i Noregs Mållag sin eigen nettbutikk!

Julekule – Ivar Aasen
399 kr

Adventskalender
100 kr

Julekule – Nynorsk ordliste
349 kr

I nettbutikken finn du mange fleire varer og mange gode tilbod.
Send ein e-post med tinging til per.arntsen@nm.no, ring til 23 00 29 35,
eller gå inn på www.nm.no/krambua.

Porto kjem i tillegg til prisane vi har gjeve opp her.

MÅLLAGET INFORMERER

DEN STORE VERVEVEKA!

Frå 1. til 7. oktober er det verveveke i Noregs Mållag. Frå den veka vert ein nemleg medlem ut heile 2027 for berre 200 kroner. Vi samlar organisasjonen om å verva nye medlemmer til Mållaget, og dei fem lokallaga som vervar flest nye medlemmer i løpet av veka, vinn flotte vervepremiar. Til no har 15 535 medlemmer betalt medlemspengar, og det manglar berre 921 medlemmer på å gå forbi fjoråret, og setja ny medlemsrekord! Vil du vera med å verva? Ein vert medlem på www.nm.no/bli-medlem

SPRÅKPOLITISK DAGSSEMINAR MED OTTAR GREPSTAD

Fylkesmållaga i Møre og Romsdal inviterer til språkpolitisk dagsseminar med Ottar Grepstad i Molde laurdag 17. oktober. Emne for seminaret er: «Vilkåra for nynorskbrukarar og andre mindretal i demokrati». Alle er velkomne!

KONFERANSE PÅ NESNA

Nesna Mållag i samarbeid med Salten Mållag, Vefsn Mållag, Kvinneuniversitetet Norden og Nord universitet inviterer til konferanse på Nesna torsdag 24. september. Det vert ei lang rekkje gode innleiarar og hovudemne for dagen er «Ein språkpolitikk for mangfald og fellesskap».

NYNORSKSTAFETTEN 2026

Også komande haust skal Noregs Mållag og Norsk Målungdom tre veker på turné. Starten er 19. oktober i verdas nordlegaste nynorsk kommune, Surnadal, og deretter reiser Nynorskstafetten gjennom Møre og Romsdal. Siste stoggestad er Måløy i Vestland 6. november.

TILLITSVALDSAMLING OG LANDSRÅDSMØTE I OSLO

Noregs Mållag inviterer til tillitsvaldsamling laurdag 14. og søndag 15. november 2026.

Dette er ei samling som passar for alle som har eit verv i Mållaget eller gjerne vil bli tillitsvald! Det blir opplæring i korleis organisasjonen fungerer og korleis og kvifor vi arbeider for målsaka lokalt og nasjonalt. Det er avgrensa tal plassar.

KORLEIS GJERA SUKSESS SOM VALNEMND?

Noregs Mållag skipar til digitale møte om valnemndsarbeid måndag 2. november klokka 11.30 og klokka 19.30. Finn møtelenkje på heimesida.

HEIA NOREG!

Vi har fått inn fleire Noreg-skjerf! Du kan tinga skjerf i krambua på nettsidene våre for 219 kroner.

VINTERSEMINAR 2027 I BERGEN – HALD AV HELGA!

Noregs Mållag inviterer til vinterseminar i Bergen i helga 13. og 14. februar 2027. Vi kan som vanleg lova interessante faglege innleingar og spennande foredrag. Bli med!

3 ■ 2026
Norsk Tidend
Framhald av Fedraheimen og Den 17de Mai

NOREGS MÅLLAG

nm.no

Tilskrift:

Dronningens gate 22
0154 OSLO

Telefon: 23 00 29 30

E-post: nm@nm.no

Kontoradresse:

Dronningens gate 22, 0154 OSLO

Kontonr.: 3480 17 82851

Leiar: Peder Lofnes Hauge

95 12 26 89 / peder.hauge@nm.no

Nestleiar: Live Havro Bjørnstad

91 75 39 37 / live.bjornstad@nm.no

Tilsette:

Gro Morken Endresen, dagleg leiar,
tlf. 23 00 29 37 • 95 78 55 60,
gro.morken@nm.no

Erik Grov, organisasjons-
og kommunikasjonsrådgjevar,
tlf. 23 00 29 30, erik.grov@nm.no

Per Henning Arntsen, økonomirådgjevar,
tlf. 23 00 29 35, per.arntsen@nm.no

Ingar Arnøy, skulemålsskrivar,
tlf. 23 00 29 36 • 97 52 97 00,
ingar.arnoy@nm.no

Hege Lothe, informasjons-
og organisasjonsrådgjevar,
tlf. 92 64 83 48, hege.lothe@nm.no

Jógvan Helge Apalnes Gardar,
redaktør Norsk Tidend,
tlf. 95 07 88 18, helge.gardar@nm.no

Synnøve Marie Sætre,
politisk rådgjevar,
tlf.: 92 69 53 30, synnove.setre@nm.no

Tonje Thorstad Kildal,
kommunikasjonsrådgjevar,
tlf. 97 06 82 26, tonje.kildal@nm.no

NORSK MÅLUNGDOM

malungdom.no

Leiar: Sebastian Vinsent Natvik,
sebastian@malungdom.no,
tlf. 99 50 80 11

Skrivar: Mari Kaslegard,
mari@malungdom.no,
tlf.: 97 34 28 64

Bladstytar Motmæle:
Herman Mortensen, tlf. 94 18 00 81,
bladstyret@malungdom.no

Tilskrift: Dronningens gate 22,
tlf. 97 34 28 64,
norsk@malungdom.no

Kontonr.: 3450.65.48707 (målgiaver)

Prent: Amedia Trykk

Opplag: 16 000

Abonnement: kr. 250,- per år

Annonser:

Annonseprisar: kr 9,00,-/mm
Tillegg for tekstsida: kr 0,50,-/mm
Spaltebreidd: 45 mm
Kvartside: kr 4000,-
Halvsida: kr 6000,-
Heilsida: kr 10 000,-
Ilegg til avisa: kr 1,00 pr. stk.

Alle prisar er eks. mva. Ved lysing i fleire nummer kan vi diskutere særskilde avtalar.

Stofffrist nr. 4, 2026:
9. november 2026

Nr. 3 • september 2026

Norsk Tidend

Framhald av Fedraheimen og Den 17de Mai

– Det språklege mangfaldet vårt er eit gode, og speglar historia vår slik ho er. Det bør vi halde i hevd.

Kong Harald, 1999

for hundre år sidan

Um ein islending no kjem til Noreg, so kann han ikkje bruka sitt gamle norske maal. Nordmennene skynar det ikkje. Islendingane lyt tala dansk i Noreg for at verta skyna. Det same gjeld færøyingane og, utenom dei faa som har lært nynorsk, derimillom talaran. For færøyingane fell det lett aa skyna nynorsk. Vi kann lesa det i skrift utan opplæring. Verre er det for færøyingane aa skyna islandsk, daa dei har laga so mange nye ord. Men islendingane les færøysk umlag like lett som vi les nynorsk.

Jóannes Patursson på stemne i Noregs Ungdomslag på Hønefoss, referert i Stjördalens Blad, 17. august 1926

Det er fleire ting som gjer at dei eldre norsk-amerikanarane ikkje finn seg til rettes når dei kjem heim. Dei reiste før målrørsla kom i gang. Difor forstår dei ikkje den sida av vårt nasjonale reisingarsbeid. Dei held fast på sin dialekt som dei var upplærd med i barneåra, men noko samlande nynorsk mål vil dei lite høyre tale um.

Torleif Homme i Høgskulebladet, 23. september 1926

Fraarekna Det norske teatret er det heller ikkje noko teater som har gjort so mykje som Den nasjonale scene for den dramatiske diktinga paa nynorsk. Dermed vil vi likevel ikkje ha sagt at teatret har gjort svært mykje for denne diktinga. Det hadde ikkje paa mange aar synt fram eit nynorsk skodespel, daa det fyrre aaret tok upp eit stykke av Høprekstad, og sidan har det synt fram ogso eit anna skodespel av Høprekstad; men dette er ogso alle dei nynorske skodespel teatret har spela paa mange aar. Vi vonar den nynorske prosenten vil veksa munnleg no frametter, elles har teatret mykje for lite av den stemninga som skapte teatret i Bergen baade i 1850 og i 1876.

Den 17de Mai, 25. oktober 1926

på tampen

Nei, eg er ikkje kjøpt og betalt

■ Italianarane har sommarferie. Dette veit eg, fordi det stort sett er italiensk eg høyrer når eg tek ferja ut til Osloøyene for tida. Det er ikkje berre hit dei kjem, lokka av inflasjon og fjordar, dei reiser au til Argentina, som har den største italienske diasporaen etter Brasil. Eg har tenkt mykje på Argentina sidan VM. Det har vore så mykje snakk om dei og FIFA og korrupsjon, og var ein på sosiale media etter Egypt–Argentina-kampen, var det valdsamt. Til vanleg set eg pris på ein god konspirasjonsteori, men dette blei veldig insisterande. Teorien om at Argentina har eit utrueleg dårleg fotballag inneber au at ein anten kan lite om fotball, eller er blind og døv (kommentatorane gjev sjølv den ferskaste fan mykje god informasjon). Det var absolutt Spania som fortente å vinna, men Argentina var eit klårt semi-finalelag, konspirasjonsteoretikarane undervurderer Messi og påverknaden han har på laget sitt.

■ Men Argentina har alltid vore skurkar i Sør-Amerika, mellom anna fordi dei hevda dei er europearar, noko som får meg til å undra om dei ikkje har urbefolkning? Eit kjapt DuckDuckGo-søk, og det har dei såvisst: Inkariet strekte seg til og med hit. I dag finst det eit tosifra tal levande urfolksspråk i Argentina. Ein av dei store språkfamiliane er quechua, som blei spreidd av nemnde Inkariet, og har opphav i Peru. Desse blir delte inn i sørboliviansk-quechua og santiagueño-quechua. Språka er av dei mest tala i Argentina etter spansk, som faktisk ikkje er det offisielle språket i landet, sidan dei ikkje opererer med det.

■ Dei som har fylgt med, veit at den valdelege Leandro Paredes har ei paraguayansk mor som mellom anna er guaraní, og at han i likskap med ein del andre snakkar språket. Av tupí-guaraní-språkfamilien blir chiripa, mbyá, austboliviansk guaraní, correntino, kaiwá og tapieté tala. Dette er livskraftige språkfamiliar, og vitnar om ein aktiv urfolksskultur.

■ Eit anna språk som ein til vanleg kanskje forbinder med Chile, er mapuche, eit isolert språk som hadde om lag 8 400 brukarar i 2004. Det er verdt å merka seg at det finst rundt 110 000 mapuchear i landet. Så har ein aymara-språket, som har fleire enn ein million talarar til saman, men som berre var rundt 4 100 under førre argentiske teljing.

■ Den siste av dei levande urfolksspråkfamiliane er matabo-guaicuru-språka. Desse er dei mest sårbare, til dømes hadde eklenhui, au kalla iyojwa'ja chorote, choroti eller yofuaha 800 brukarar i 2007, og no blir det litt forvirrande for det finst eit språk til i same familie med liknande namn, altså chorote iyo'wujwa, som au blir kalla ch'orti, manjuy eller majui. I 2007 hadde desse språka 1500 brukarar. Nivaclé i same familie blir snakka av 200 stykk i Argentina, men faktisk nytta av 14 000 i Paraguay. Den mest livskraftige av matabo-greina i Argentina er wichi lhamtés vejoz, der 31 500 hadde det som fyrstespråket sitt i 2021. Det er verdt å merka seg at matabo er eit nedsettande ord frå quechua-språket.

■ Til slutt har ein mocovi med 2800 brukarar i 2012, pilagá som blei nytta av 4000 i 2004, og qom som hadde 19 810 morsmålsbrukarar i 2000, alle frå guaicuru-gruppa. Det at det stort sett er tjue år eller meir sidan ein talde opp brukarane av desse språka seier i seg sjølv ganske mykje om kva verdi ein set på dei. Urbefolkninga i Argentina har i stor grad vore usynlege, så ein kan vel seia at propaganda om at argentinarane er europearar har vore suksessfull. Trass skurkeryktet og den kontroversielle presidenten Javier Milei, eller kanskje nettopp på grunn av det, er det eit spennande land. Kven har ikkje lyst til å dra til Patagonia og sjå eit fantastisk landskap og søte dyr som guanacoar? Eg har planlagt å lesa argentinsk litteratur for å forstå landet betre. Så må eg sjølv sagt i desse konspi-tider understreka at dette ikkje er kjøpt propaganda. ¡Vamos, la Roja!

THARANIGA RAJAH